

Lärobok i Finska Språket,

utarbetad

af

C. G. Swan,

Föreståndare för Privatskolan i Helsingfors.

Första läsårets

Vårterminskurs.

Helsingfors,

tryckt hos S. Simelii arfwingar, 1869.

Författarens förlag.

Årshöft i Sjöns Språk

innehåll

1

C. O. Swan

Företedt: L. Heimbürger.

Första läseåret

Andrasteamning

Öfversättning

och för S. Svanth och Svanth, 1863.

Öfversättning af

Förord.

Såsom synes, är förewarande andra del af "Lärobok i Finska Språket" utarbetad enligt samma plan och på grund af samma metodiska principer, som föregående del af densamma. Jag har dock wid arbetet med sednare delen haft till godo den erfarenhet, som första delens utarbetande äfvensom densammans begagnande skänkt mig. Äfvenså har jag varit i tillfälle att draga nytta af tvenne sticlige och aktade pedagogers upplysta råd, hwilka egnat bokens första kurs en om nit för undervisningen i finska språket wittnade granskning. Så widt min öfwerthygelse det medgifwit, har jag tagit dessa råd ad notam och sträfwat att efter bästa förmåga följa desamma. Men, der min öfwerthygelse varit en annan än ärade recensenters, har jag ansett mig böra gå min egen wäg. Sådant är t. ex. fallet, hwad beträffar den ursprungliga nominativa, den isolerade föreställningen motswarande, formens upptagande såsom memoreringsform. Min åsigt i det afseendet har jag icke funnit skäl ändra, så mycket mindre som jag af min sednare erfarenhet blifwit styrkt deri.

Då boken är beräknad för en klass, hwars läseordning inrymmer åt finstän åtta timmars undervisning i weckan, så framgår, att hwarje lektion kan fördelas på tvenne timmar, hwarjemte tiden medgifwer en grundlig repetition. En sådan anordning har skett af praktiska skäl, alldenstund innehållets fördelande på inemot etthundrafemtio lektioner — så många fördelar detta ock hade erbjudit — skulle gjort boken nära på tre gånger woluminösare och dyrare. Författaren hoppas dock härigenom icke hafwa gifwit anledning till misßbruk, alldenstund han anser någon grad af omdöme och hoffsamhet böra kunna tillskrifwas resp. lärare i finska språket.

Min innerliga tacksamhet ber jag få betyga hr magister F. W. Rothsten för den tjänst han under bokens utarbetande gjort mig, ity att han af kärlek för den finsta saken gjort sig besvär att med gränstade öra ähbra hvarje regel och exempel från bokens början till dess slut, äfwen som för öfrigt bisprungit mig med råd och upphysningar, hwad det rent språkliga beträffar.

Helsingfors i Januari 1869.

C. G. Swan.

Certificatlynde lektionen.

Min fader är gammal,
 Isak en vanda,
 Barnen äro med mina hästar,
 Lapvet njavat herosillan,
 Bådet lider är rödt,
 Vajamma en pönäinen,
 Jag hufvudt och din pruna,
 Kjoistad kyvällad.

Neglor och Bokabler.

Nuurmonne leipoo turvassant,
 Eder laantat toger helin ar jin malla,
 Toverinde ~~~~~ an laukustansa.

2 76

Precedensia personiva

Hvar attributer uttrycket i finstan genom följande perso-
 nalaffixer:

Singularia.	Hörda personer:	Pluralia.	
Min, mitt, } Minn, minn, }	-ni	Min, minn, } Minn, minn, }	-nne;
Andra personer:			
Din, ditt, } Dinn, dinn, }	-ni	Dinn, dinn, } Dinn, dinn, }	-nne;
Tredje personer:			
Sin, sitt, } Sinc, sina, }	-ni	Sin, sitt, } Sinc, sina, }	-nne (-nne)

Sextioåttonde lektionen.

Min fader är gammal,
 Isäni on vanha;
 Barnen åka med **mina** hästar,
 Lapset ajavat hevosillani;
Vårt löder är rödt,
 Vajamme on punainen;
 Jag skrifwer med **din** penna,
 Kirjoitan kynälläsi;
 Vår mormoder bakar i **eder** stuga,
 Mummomme leipoo tuvassanne;
 Eder kamrat tager boken ur **sin** väska,
 Toverinne ottaa kirjan laukustansa.

§ 75.

Pronomina possessiva

såsom attributer uttryckas i finskan genom följande personalsuffixer:

Singularis.

Pluralis.

Första personen:

Min, mitt,	} -ni;	Wår, wårt,	} -mme;
Mine, mina,		Wåre, våra,	

Andra personen:

Din, ditt,	} -si;	Eder, edert,	} -nne;
Dine, dina,		Edre, edra,	

Tredje personen:

Sin, sitt,	} -nsa (-nsä).
Sine, sina,	

Min mössa är liten, men **din** mössa är stor,
Minun lakkini on pieni, mutta **sinun** lakkisi on suuri;
Vår flocka går, men **eder** flocka står,
Meidän kellomme käy, mutta **teidän** kellonne seisoo.

§ 76. Då tonvigten hwilar på pronomen possessivum, utfättes tillika (utom suffixen) framför deß hufwudord genitiberna **minun**, **sinun**, **meidän** (af me) och **teidän** (af te).

Sextiononde lektionen.

Min syster är sjuk,
 Sisareni on sairas;
 Vår häft är hwit,
 Hevosemme on valkoinen.

§ 77. Nominativus sing. brukas icke med suffix, utan i deß ställe användes stammen.

Min systers bok är i skåpet,
 (Sisareni) Sisareni kirja on kaapissa;
 Våra systerar äro i trädgården,
 (Sisareimme) Sisareimme ovat puutarhassa.

§ 78. Framför suffixen bortlemnas ändelsens slutkonsonant.

Sjuttionde lektionen.

Han tager sin knifflida ur skåpet,
 Hän ottaa tuppensa kaapista;
 Vår moder är i kammaren,
 Äitimme on kamarissa.

§ 79. De hårda konsonanterna förmildras icke, då de börja en genom suffix slutet stafwelse.

§ 80.

Pronomen relativum.

Swilken, som, jo.

Singularis.	Pluralis.
Nom. joka	jotka
Part. jota	joita
Genit. jonka	{ joiden joitten
Iness. jossa	joissa
Elat. josta	joista
Illat. johon	joihin
Adess. jolla	joilla
Abl. jolta	joilta
All. jolle	joille.
Tillbaka, takaisin;	Laggård, lohi-pato;
Släpper, päästä;	Nemligen (= ser du), näet;
Uppför, ylös;	Både — och, } Såväl — som, } sekä — että;
Uppför elfven, jokea ylös;	Samt, sekä;
Bygger, rakenta;	Ganska, alldeles, aivan.

Sjuttioförsta lektionen.

Den lilla bilder-boken är **gösfens**,

Pieni kuva-kirja on **pojan**.

§ 81. Casus genitivus begagnas såsom predikats-fyllnad för att utmärka hwems eller hwars något är.

Storna äro **mina**,

Kengät ovat **minun**;

Hästarne äro **edra**,

Hevoset ovat **teidän**.

§ 82. Då något af pronomina possessiva står såsom predikatsfyllnad, begagnas i finskan genitivus af motsvarande pronomen personale — minun, sinun, hänen, meidän, teidän, **heidän** (af he).

Plog, **aura**;

Tupp, **kukko**;

Blöjer, **kyntä**;

Höna, **kana**;

Höns hus, kana-huonehe; Löper på sfidor, hiihtä;
 Raclar, kaakotta; Herregård, kartano;
 Kopar, huuta; Kjortel, klädning, hamehe(-e');
 Sfida, sukse (part. suksea); När, då, kun.

Sjuttioandra lektionen.

§ 83. Då genitiverna af tredje persons pronomen: hans, hennes, dess, deras, icke stå såsom predikatsfylknader, uttryckas de sålunda:

Jag tog **hans** häst,

Otin **hänen** hevosen;

Du gaf åt systeren **hennes** perlor,

Annoit sisarelle **hänen** helmensä;

Mödren gaf åt barnet **dess** hatt,

Äiti antoi lapselle **hänen** hattunsa;

Jag köpte deras **fisar**,

Ostin **heidän** kalansa.

Gata, katu; Matwara, ruokakalu (bru-
 Torg, tori; fas mest i singularis);
 Handel, kauppa; Allahanda, kaikenlaise;
 Drifwer handel, pitä kauppaa; Namnam, makeise (i plur.);
 Handlande, köpman, kaup- Hoftång, hohtime (i plur.);
 piaha(-as); Hud, vuota;
 Handelsbod, kauppa-puoti; Bonde, talon-poika;
 Saf, redskap, husgeråd, kalu; Betar, syöttä.
 Handelswara, kauppa-kalu;

Sjuttiotredje lektionen.

§ 84.

Pronomina demonstrativa.

	Singularis.			Pluralis.		
	Denne, Den Denna, Det Detta, Den Det	Den Det	Den, Desse, Det, De här,	De der,	De,	
Nom.	Tämä	Tuo	Se	Nämät	Nuot	Ne
Part.	Tätä	Tuota	Sitä	Näitä	Noita	Niitä
Genit.	Tämän	Tuon	Sen	Näiden Näitten	Noiden Noitten	Niiden Niitten
Iness.	Tässä	Tuossa	Siinä	Näissä	Noissa	Niissä
Elat.	Tästä	Tuosta	Siitä	Näistä	Noista	Niistä
Illat.	Tähän	Tuohon	Siihen	Näihin	Noihin	Niihin
Adess.	Tällä	Tuolla	Sillä	Näillä	Noilla	Niillä
Ablat.	Tältä	Tuolta	Siltä	Näiltä	Noilta	Niiltä
Allat.	Tälle	Tuolle	Sille	Näille	Noille	Niille.

här,	{ tässä; täällä;	Dit (bort),	{ tuohon; tuonne;
härifrån,	{ tästä; täältä;	Der,	{ siinä; siellä;
hit,	{ tähän; tänne;	Derifrån,	{ siitä; sieltä;
Der (borta),	{ tuossa; tuolla;	Dit,	{ siihen; sinne;
Der (bort) ifrån,	{ tuosta; tuolta;	Redan,	jo.

Sjuttiofjerde lektionen.

Snickare,	{ nikkari;	Ödmjus, nöyrä;
	{ puu-seppä;	Nog, kyllä;
Domare, tuomari;		Strax, heti.
Högmodig, ylpeä;		
	Infinitivus af teke heter tehdä;	
	Infinitivus af näke heter nähä;	

Sjuttiofemte lektionen.

Snickaren gör bord af trä,
 Puu-seppä tekee pöytiä puusta;
 Af barnet blir en man,
 Lapsesta tulee mies.

§ 85. Casus elativus begagnas för att utmärka ämnet, hvaraf något göres eller uppstår.

Jag är hemma från Finland,

Olen Suomesta kotoisin;

Hvarifrån är du hemma?

Mistä olet kotoisin?

Papper, papperi;	Blanka, laahko;
Antecknar, pane paperille;	Bräde, lauta;
Sand, hieta;	Skepp, laiva;
Murare, murari;	Dugtig, aika (oböjligt);
Stod, hirte;	Ty, sillä.

Sjuttiofjette lektionen.

Han for dit till följe af din befallning,
 Hän lähti sinne käskystäsi;
 Jag gläder mig öfver din ankomst,
 Illoitsen tulostasi.

§ 86. Casus elativus begagnas för att utmärka **orsaken, till följe hvaraf eller hvaraföre** något sker.

Orsak, syy;	Blir ledsen, ledsnar, suuttu;
Befallning, käsky;	Ledsnad, suutukse;
Ord, sana;	Gladje, ilo;
Röhd, kyhä, vilu;	Gläder sig, iloitse;
Stark föhd, pakkase;	Brede, viha;
Darrar, sfälfwer, vapise;	Sår, haava;
Ute, ulkona;	Ankomst, tulo.
Utifrån, ulkoa;	

Jag är glad, olen iloissani;

Du är ledsen, olet suutuksissasi;

Han är vred, hän on vihoissansa.

Sjuttiosjunde lektionen.

Jag talar om honom,

Puhun hänestä;

Gosfarne läsa om konungens frig,

Pojat lukevat kuninkaan sodista.

§ 87. Casus elativus begagnar för att utmärka **föremålet, om** hwilket man talar, tänker, wet, skrifwer o. s. w. och svarar på frågan: **hwarom?**

Befymmer, sorg, huole;	Gräns, rå, raja;
Har omsorg, pitä huolta;	Sak, angelägenhet, asia;
Wilja, tahto;	Med, tillika med, kanssa;
Kunskap, insigt, tieto;	Medmenniska, kanssa-ihmise;
Har kunskap, wet, tietä;	Jag talar med honom,
Tanke, ajatukse;	Puhun hänen kanssansa.
Tänker, ajattele;	

Jag är befyrrad, olen huolissani;

Jag är tankefull, olen ajatuksissani.

Sjuttioåttonde lektionen.

Gossen wexer till en dugtig färl,

Poika kasvaa aika-mieheksi;

Gumman använder kammaren till hönshus,

Akka käyttää kamarin kana-huoneeksi.

§ 88. Casus **translativus**, hvars ändelse är **ksi**, begagnas för att utmärka, **hwartill** någon eller något blifwer, göres, fallas o. s. w.

Ann. Då suffix tillkommer, får translativus ändelsen kse.

Skapar, luo;

Mulen, pilvise;

Förwandlar, flyttar, muutta;

Michael, Mikko;

Förwandlas, flyttas, muuttu;

Benämner, fallar, nimittä;

Hastigt, äkkiä;

Använder, käyttää;

Klar, selvä;

Potatis, potaatti.

Sjuttionionde lektionen.

§ 89.

Pronomina interrogativa.

Singularis.

Pluralis.

Swilken?

Swilken?

Swilken?

Swilka?

Swem?

Swilket?

Swem?

Swad?

Nom. Kuka

Mikä

Ken

Kutka

Mitkä

Ketkä

Part. Kuta

Mitä

Ketä

Kuita

Mitä

Keitä

Genit. Kunka

Minkä

Kenen

Kuiden

Mitten

Keiden

Iness. Kussa

Missä

Kessä

Kuissa

Missä

Keissä

Elat. Kusta

Mistä

Kestä

Kuista

Mistä

Keistä

Illat. Kuhun

Mihin

Kehen

Kuihin

Mihin

Keihin

	Singularis.			Pluralis.		
Adess.	Kulla	Millä	Kellä	Kuilla	Millä	Keillä
Ablat.	Kulta	Miltä	Keltä	Kuilta	Miltä	Keiltä
Allat.	Kulle	Mille	Kelle	Kuille	Mille	Keille
Transl.	Kuksi	Miksi	Keksi	Kuiksi	Miksi	Keiksi

Hwarest, jossa; Boffstaf, kirjaime;
 Skrifwer, kirjoitta; Blhertspenna, lyijys-pännä;
 Skrifbof, kirjoitus-kirja; Stålpenna, teräs-pännä;
 Bref, kirjehe(-e'); Eller, vai (i frågor).

Åttiönde lektionen.

Ligger, sofwer, maka'a;
 Jag ligger, makaan.

§ 90. Verbalstammar, uti hwilka de båda sista stamstafwelfernas vokaler äro desamma, men åtskilda genom aspiration, kunna sammandragas sålunda, att aspirationen bortlemnas och de två sista stafwelferna hopdragas till en lång. De kallas derföre sammandragna verbalstammar. Sammandragna stammar förlänga icke bindvokalen i 3:dje pers. sing.

Sfär, leikka'a;	Ran, hittar, osa'a;
Swarar, vasta'a;	Hotar, uhka'a;
Fruktar, pelkä'ä;	Predifar, saarna'a;
Lofwar, lupa'a;	Bjuder till salu, kauppa'a.

Åttioförsta lektionen.

Jag ser icke konungen,
 En näe (kuninkahata, kuninkahata, kuningahata) kuningasta.

§ 91. De sammandragna nominalstammarna hafwa i partitivus ändelsen **ta**.

Han kan ej predika,

Hän ei osaa (saarna'ata', saarna'ata' saarnatta' saarna'ta') saarnata'.

Kirjehe

Sairaha

(Nom. kirje')

(Nom. sairas)

Kirjehetä

Sairahata

Kirjehetä

Sairahata

Kirjettä.

Sairasta.

§ 92. De sammandragna, såväl nominal- som verbalstammarna bortlemna bindvokalen framför ändelser, som begynna med enkelt **t**, hwarefter bindkonsonanten, som i nomina är **h**, i verba aspiration, blir **t**; men om **h** i nominativus blifwit **s**, förvandlas det äfwen framför **t** till **s**.

Yra, kirvehe(-es);

Slö, tylsä;

Egg, bett, terä;

Hugger, hakka'a;

Stål, teräксе;

Kan, määr, voi;

Hwaß, terävä;

Går till fångs, { mene } ma'ata'.

Hwäsfer, teroitta;

{ pane }

Ättioandra lektionen.

Fadren högg träen i sfogen med den hwasfa hnan,
Isä (hakka'ai) hakkasi puita metsässä terävällä kirveellä;
Modren hotade att gå bort,
Äiti (uhka'ai) uhkasi mennä pois.

§ 93. De sammandragna verbalstammarna bortlemna framför imperfeeti i bindvokalen, hwarefter aspirationen blir **s**.

Medfaller, puto'o;

Rättrar, kiipe'e (wan-

Fäller, pudotta;

ligare än kiipi);

Fall, putoukse;

Racke, niska;

Ehuru, fastän, vaikka; Om, jos;
 Om $\left\{ \begin{array}{l} \text{jag} \\ \text{du} \\ \text{han} \end{array} \right\}$ icke går, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Jollen} \\ \text{Jollet} \\ \text{Jollei} \end{array} \right\}$ (= jos en) mene.
 o. f. w. o. f. w. o. f. w.

Attiotredje lektionen.

Min broder skrifwer bref,
 Veljeni kirjoittaa (kirjeitä) kirjeitä.

§ 94. Då sammandragna nominalstammar i pluralis böjas i sin sammandragna form, böjas de liksom wanliga stammar med lång bindvokal.

De heta i genitivus pluralis sålunda:

Kuningasten	venetten
Kuninkahien	venehien
Kuninkaiden	veneiden
Kuninkaitten	veneitten.

Rif, rikkaha(-as);	Slöferi, tuhlaukse;
Rifedom, rikkaute;	Ärfwer, peri;
Bliu rif, rikastu;	Ärfwinge, perillise;
Gör rif, riftar, rikastutta;	Ärf, perintö;
Bliu fattig, köyhty;	Sparar, säästä;
Gör fattig, köyhdyttä;	Sparfam, säästäväise;
Slöfer, tuhla'a;	Sparfamhet, säästäväisyte;
Slöfare, tuhla'aja;	Underfäte, alamaise.

Attiofjerde lektionen.

Fadren älskar sin son,
 Isä rakastaa poikaansa;
 Den elaka mannen hatar sina medmenniskor,
 Paha mies vihaa kanssa-ihmisiänsä.

§ 95. Verber, som beteckna en fortfarande handling, fordra objektet i partitivus.

Rär, älskad, rakkaha(-as);	Mhycken tack! suuri kiitos;
Rärlek, rakkautte;	Gud ware lof! Jumalan kiitos;
Älskar, rakasta;	Tacksam, kiitollise;
Fiende, owän, vihamiehe;	Tacksamhet, kiitollisuute;
Hatar, viha'a;	Stundom, välisti;
Bliw vred, wredgas, vihastu;	Alltid, aina;
Tackar, prisar, kiittä;	Desså, äfwen, kin (fogas ef-
Tack, tackägelse, pris, kiitokse;	ter ordet).

Ättiofemte lektionen.

Hästarne äro djur (höra till djuren),

Hevoset ovat eläimiä;

Matts är af de lata,

Matti on laiskoja.

§ 96. Predikatsfylknaden ställes i partitivus, då den utmärker det **slag**, till hwilket föremålet, som subjektet betecknar, hörer, eller ock det **ämne**, hwaraf detta föremål består.

Sädesforn, jyvä;	Sädeslår, laari;
Säd, spanmål, jyvät;	Guld, kulta;
Råg (wexande), rukihi(-is) (i sing.);	Silfwer, hopea;
Råg (sfördad), rukihi (i plur.);	Koppar, vaske;
Korn (wexande), ohra (i sing.);	Messing, messinki;
Korn (sfördad), ohra (i plur.);	Tenn, tina;
Hafra (wexande), kaura (i sing.);	Ljus, kynttilä;
Hafra (sfördad), kaura (i plur.);	Ljusstafe, kynttilä-jalka;
Hwete (wexande), nisu (i sing.);	Art, beskaffenhet, laatu;
Hwete (sfördad), nisu (i plur.);	Ämne, ainehe(-e').

Attiosjette lektionen.

Här är en stor hop menniskor,

Täällä on suuri joukko ihmisiä;

Detta är en tunna råg,

Tämä on tynnyri rukiita;

Gossen dricker ett stöp swagdricka,

Poika juo tuopin kaljaa.

§ 97. Ord, som utmärka ett mått eller en mängd, kallas **partitiver**. Det ord, som utmärker slaget eller ämnet, hvaraf ett mått eller en mängd omnämnes, kallas **material-ord**. Om partitivet är subjekt, predikatsfylnad eller objekt, ställes material-ordet i partitivus.

Äln, kyynäriä;

Rispund, leiviskä;

Famn, syltä;

Rod, luoti;

Rappe, kappa;

Garn, tråd, lanka;

Tunna, tynnyri;

Rläde, verka;

Skålpund, naula;

Ritet, vähän;

Mhycket, paljon.

Attiosjunde lektionen.

På landsvägen springa två wargar,

Maantiellä juoksee kaksi sutta;

Bonden köpte tre for,

Talonpoika osti kolme lehmää;

Sex alnar äro två famnar,

Kuusi kynäriä on kaksi syltää.

§ 98. Räkneorden äro partitiver. De fordra sitt material-ord i singularis.

En, yhte, (nomin. yksi, partit. yhtä);

Two, kahte, (nomin. kaksi, partit. kahta);

Tre, kolme, (nom. kolme);	Mången, mone;	
Fyra, neljä;	Par, pari;	
Fem, viite;	Endast, allenast, {	
Sex, kuute;		ainoasti;
Sju, seitsemä;	Ute allenast, ei ainoastaan;	
Åtta, kahdeksa;	Utan, men, blott, vaan;	
Nio, yhdeksä;	Ute heller, {	
Tio, kymmene;		En } myöskään.
Hälft, half, sida, puole;		Et } Ei }

Ann. 1. Af seitsemä, kahdeksa, yhdeksä och kymmene begagnas genitivus såsom subjekt, objekt och predikatsfyllnad af puole både nomin. och genitivus, af de öfriga räkneorden nominativus.

Ann. 2. Yhte begagnas såsom vanligt attribut.

Mången menniska tror, **Många** menniskor komma till byn, **Moni** ihminen luulee; **Monta** ihmistä tulee kylähän.

Åttioåttonde lektionen.

Adjektivernas Komparation.

Gradus Positivus.

Sag går i den dåliga rian,

Minä menen huonoon riiseen.

Gradus Comparativus.

Du går i den sämre rian,

Sinä menet huonompahan riiseen.

Gradus Superlativus.

Han går i den sämsta rian,

Hän menee huonoimpahan riiseen.

§ 99. Stammen för comparativus bildas sålunda, att **mpa** (mpä) lägges till positivi stam.

§ 100. Stammen för superlativus bildas sålunda att **impa** (impä) lägges till positivi stam.

Denna ria är sämre, än den der ladan,

Tämä rihi on huonompi, kuin tuo lato;

Den der rian är sämst,

Tuo rihi on (huonoimpa, huonoimp) huonoin.

§ 101. § comparativus förvandlas bindvokalen a (ä) till i i nomin. sing., i superlativus **bortfaller** a (ä).

Ann. Af **mp** bortfaller den **sednare** konsonanten.

Döf, kuuro;

Murken, laho;

Murknar, laho'o;

Föräldrar, vanhemp*a* (i plur.);

Fader- och moderlös, orpo;

Rikväl, ändå, kuitenkin;

Rikväl icke,

Ändå icke

{ En

{ Et

{ Ei

o. f. w.

Icke en { yksikään;

enda, ei { yhtäkään, yhtään;

{ yhdenkään;

{ yhdessäkään;

{ o. f. w.

Icke alls, ei yhtään;

Rifa, yhtä;

Än, som, kuin;

Refver, elä;

Dör, kuole.

Attionionde lektionen.

Denna ko är fetare,

Tämä lehmä on lihavampi;

Men den der är magrare,

Mutta tuo on (laihempi) laihempi;

Denna brunn är bredare,

Tämä kaivo on leveämpi;

Men den der är djupare,

Mutta tuo on (syvempi) syvempi.

§ 102. § tvåstafwiga stammar förvandlas a och ä till e framför comparativi stamändelse.

Denne gosse är äldst,
 Tämä poika on (vanhain) vanhin;
 Denna brunn är djupast,
 Tämä kaivo on (syväin) syvin;
 Denna katt är störst,
 Tämä kissa on (suurein) suurin;
 Den der rosen är skönast,
 Tuo ruusu on (kaunihain) kaunihin (= kauniin).

§ 103. a, ä, e och i **bortfalla** framför superlativi
 stamändelse.

Mjuk, pehmeä;	Sag	Minun	} on vilu;						
Hård, kova;	Du	Sinun							
Brynsten, kovasime;	Han	Hänen							
Härbar, karaise;	o. s. w.	o. s. w.							
Torr, kuiva;	Warm, värme,	lämpimä (nom.							
Torfar, kuivu;		lämmin);							
Längre, pitempä;	Wärmer, lämmittä;								
Längst, pisimpä;	Dyr, dyrbar, kallihi(-is);								
Kall, kylmä;	Eller, tahi;								
	Att	<table> <tbody> <tr> <td>{ jag</td> <td>Ett'en</td> </tr> <tr> <td>{ du</td> <td>Ett'et</td> </tr> <tr> <td>{ han</td> <td>Ett'ei</td> </tr> </tbody> </table>	{ jag	Ett'en	{ du	Ett'et	{ han	Ett'ei	
{ jag	Ett'en								
{ du	Ett'et								
{ han	Ett'ei								
	o. s. w.	o. s. w.							

Nittionde lektionen.

Participium praesens.

Den **uppsfigande** solen (= solen, som uppsfiger) är skön,
 Nouseva aurinko on kaunis;
 Fadren gifwer bröd åt den i **kojan** **boende** gubben (= gub-
 ben, som bor i kojan),
 Isä antaa leipää mökissä asuvalle ukolle;

Ett **lekande** barn (= ett barn, som leker) sitter på golfwet, Leikittelevä lapsi istuu laattialla.

§ 104. Stammen för participium præsens bildas genom tillägg af ändelsen **va** (vä) till stammen; participium præsens böjes såsom ett nomen adjectivum.

Pasjar, sopi;	Olydig, tottelemattoma(-maton);
Bekymrar, huoletta;	Går i skola, käy koulua;
Gläder, iloitta;	För skull, tähden;
Lyder, tottele;	För den skull, sen tähden;
Lydig, tottelevaise;	För min skull, minun tähteni.

Mittioförsta lektionen.

Participium perfectum.

Nio tunnor råg funnos i bondens brunna ria (= ria, som har brunnit),

Yhdeksän tynnyriä rukiita oli talonpojan palanehessa (palaneessa) riihessä;

Den gifta mannen (= mannen, som har gift sig) är i salen, Nainut mies on salissa;

Den bortfarne mannen (= mannen, som har farit bort) är fattig,

Pois lähtenyt mies on köyhä;

Sag känner icke den gifta mannen,

En tunne nainutta miestä;

Sag ser icke den bortfarne mannen,

En näe pois lähtenytä miestä.

§ 105. Stammen för participium perfectum bildas genom tillägg af ändelsen **nehe** (nee) till stammen, hwilken ändelse i nominativus sing. förvandlas till **nut** (nyt); i part. sing. har participium perfectum ändelsen **nutta** (nyttä). Participium perfectum böjes såsom ett nomen adjectivum.

Socken, pitäjä;	Tager till äfta, gifter sig, nai;
Lycklig, onnellise;	Gifter sig med henne, nai hänen ;
Olycklig, onnettoma(-ton);	Lär (sig), oppi;
Olycka, onnettomuute;	Allra, kaikkein;
Snålhet, ahneute;	Part. sing. af mies heter miestä.

Nittioandra lektionen.

Tempus perfectum.

Rian **har** brunnit (= är brunnen),

Riihi **on** palanut;

Riorna **hafwa** brunnit (= äro brunna),

Riihet **ovat** palaneet.

§ 106. Tempus perfectum bildas sålunda, att till præsens af hjälpverbum ole lägges nominativus af partic. perfectum.

Stickar, sänder, lähettä; Till att (för att) underrätta,

Sändebud, lähettilähä(-äs); ilmoittamaan;

Fiende, vihollise; Underrättelse, tillkännagifwan-

Till, luo och luoksi; de, ilmoitukse;

Till honom, **hänen** luoksensa; Waftar, bewafar, vartioitse;

Underrättar, tillkännagifwer, Till att (för att) wafta, var-

ilmoitta; tioitsemaan;

Underrättar honom, ilmoitta **Beghinner, rupee'e.**

hänelle;

Hän **beghinner** frig,

Hän rupee **sotaan;**

Sag **beghinner** gå, springa, lefa, sfratta,

Rupe'en **menemään, juoksemaan, leikittelemään, nauramaan.**

Nittiotredje lektionen.

Tempus plusquamperfectum.

Skräddaren hade sytt en rock,

Räätäli oli neulonut takin;

Vi hade tagit boken ur skåpet,

Olimme ottaneet kirjan kaapista.

§ 107. Tempus plusquamperfectum bildas sålunda, att till imperfectum af hjälpverbum ole lägges nominativus af participium perfectum.

Byxor, housu (i plur.); Rundtomkring wifen, lahden

Wäst, liivi; ympäri;

Gnista, kivenä; Ställer, sätter, asetta;

Sprakar, säihky; Ställer sig, sätter sig, tager

Bränner, poltta; plats, asettu;

Kafelugn, kakluuni; Framför (rörelse till), eteen,

Omkring, ympäri; edelle;

Omkring på wifen, ympäri Bort } (från att wara fram-
lahtea; Undan } för), edestä, edeltä;

Han ställer sig framför gossen,

Asettuu pojan eteen;

Han går bort (ur vägen) för mig,

Hän menee pois minun edestäni.

Nittiofjerde lektionen.

Gossen hade redan gått till skolan,

Poika oli jo (menenyt) mennyt kouluun;

Har gossen läst sin lexa?

Onko poika lukenut läksynsä?

§ 108. Stannar på e undergå framför participii perfecti ändelse samma förändring som framför infinitivi ändelse.

Hafwa drengarne redan kommit från qvarnen?
 Joko rengit ovat (tuleneet, tulleet) tulleet myllyltä?
 Hwem har bitit gosjen i foten?
 Kuka on (purenut, purrut) purrut poikaa jalkaan?
 Villu Georg har sluppit till staden,
 Pikku Yrjö on (pääsenyt, päässyt) päässyt kaupunkiin.

§ 109. n efter l, r, s **afsimileraS** till l, r, s.

Participium perfectum af näke och teke heter näh-nehe och tehnehe.

Och icke, ej heller,	{	enkä;	Mellan (långsmed), välitse;	
		etkä;	Blånar, slymtar, siintä;	
		eikä;	Rygg, ås, fjärd, selkä;	
Mellanrum, väli;			Fastnar, puuttu;	
Mellan,	{	välissä;	heidän {	välissä, -llä,
		välillä;		välistä, -ltä,
Mellan (från),	{	välistä;		välihin, -lle,
		väliltä;		välitse.
Mellan (till),	{	välihin;		
		välille;		

Nittiofemte lektionen.

Sag kan icke glädja mig öfwer min grannes olycka,
 En voi (iloitseta', iloit'seta', iloitsta) iloita' naapurini on-
 nettomuudesta.

§ 110. 3 verba på tsen bortkastas af ts i slutet af
 stafvelsen den **sednare** konsonanten.

Vi hafwa gladt öf öfwer vår wäns lycka,
 Olemme (iloitseneet, iloitseneet, iloitsneet, iloinneet) iloin-
 neet ystävämme onnesta.

§ 111. t framför n blir n.

Märker, marsnar, ha-	Sjerta, midt, kärna, sydäme;	
vaitse;		
Varjeblijfning, observa-	Mid-	dag, { päivä; natt, { yö; sommar, sydän- { kesä; winter, { talve;
tion, havainto;		
starp, tarkka;		
Fröjd, riemu;		
Grön, viheriäise;	Fröjdar sig, jublar, riemuitse;	
Grönssa, viheriöitse;	Länge, kauan;	
Wißnar, lakastu;	Längre, kauemmin;	
Dyglar, hejdar, hillitse;	Längst, kauimmin;	
	Sus, humina.	

Nittiosjette lektionen.

Sag såg icke den stora wargen,
En nähnyt suurta sutta;
Du märkte icke hans wrede,
Et havainnut hänen vihaansa;
Gosjen kom icke till skolan,
Poika ei tullut kouluun;
Wi gladdede oss icke öfwer hans olycka,
Emme iloinneet hänen onnettomuudestansa;
I lästen icke den goda boken,
Ette lukeneet hyvää kirjaa;
Barnen woro icke i salen,
Lapset eivät olleet salissa.

§ 112. Det nekande imperfectum bildas sålunda, att till nekningordet lägges nominativus af participium perfectum.

Sjunker, släpper, utfätter, laske;	Hännas, kosta;
Bedjer, bönsfaller, rukoile;	Hännnd, kosto;
Bön, rukoukse;	Fröjsöf, yrietykse;

Hjelas, onnistu;	Wägar, tohti;
Storm, myrsky;	Ens, heller, (i nekande satser),
Seglar, purjehti;	-kaan, -kään;
Hjelp, apu;	Emedan, koska.
Bönfaller, bedjer honom om hjälp,	
Rukoile häneltä apua.	

Nittiofjunde lektionen.

Han fruktade icke sin fiende,

Hän ei (pelkä'änyt, pelkä'änyt, pelkännyt) pelännyt vihamiestänsä.

§ 113. 3 sammandragna verber bortlemnas bindvokalen framför participii perfecti ändelse.

§ 114. ' framför n blir n.

Hämmnare, kostaja;	Tillfallar, kutsu;
Stapel, flo, kynte;	Gnagar, järsi;
Moder, emä;	Af, i tu, poikki;
Krossjar, muserta;	Mat, ruoka;
Krossfas, musertu;	För ro skull, suotta;
Kringgår, kiertä;	Ängest, nöd, tuska;
Sprides, splittras, hajo'o;	Grinar, bespottar, irvistele;
Klippa, kallio;	Ilka, pahasti;
Mot, vasten;	Slutligen, viimein.

Mot klippan,

Vasten kallioa.

Nittioåttonde lektionen.

Sag har ej sett denne man,

En ole nähnyt tätä miestä.

§ 115. Nekande perfectum bildas sålunda, att till

nekande præsens af hjælpeverbum ole lægges nominativus af participium perfectum.

Drengen hade icke arbetat slitigt,

Renki ei ollut tehnyt työtä ahkerasti.

§ 116. Nekande plusquamperfectum bildas sålunda, att till nekande imperfectum af hjælpeverbum ole lægges nominativus af perfectum participium.

Någonfin, koskaan;

Betalning, utgift, makso och maku;

Aldrig, $\left. \begin{array}{l} \text{en} \\ \text{et} \\ \text{ei} \end{array} \right\}$ koskaan;

Emot, vastaan;

Vänsman, nimis-miehe;

o. s. w.

Snappt, tuskin;

Förut, fordom, ennen;

Öppen, auki;

Före, ennen;

Öppen, flack, aukea;

Före aftonen, ennen iltaa;

Öppnar, aukaise;

Förr än, innan, ennen kuin;

Ställe, paikka;

Betalar, kostar, maksa;

Trafft, seutu.

ditionionde lektionen.

§ 117.

Modus conditionalis.

Sakande form.

Præsens.

Singularis.

Pluralis.

Jag skulle få, saisin;

Vi skulle få, saismme;

Du skulle få, saisit;

I skullen få, saisitte;

Han skulle få, saisi;

De skulle få, saisivat.

Obj.! e, i och dubbel vokal framför i.

Perfectum.

Singularis.

Jag skulle hafwa fått, olisin saanut;

Du " " " olisit saanut;

Han " " " olisi saanut.

Pluralis.

Vi skulle hafwa fått, **olisimme** saaneet;

3 " " " **olisitte** saaneet;

De " " " **olisivat** saaneet.

Nefande form.

Præsens.

Singularis.

Sag skulle icke få, **en** saisi;

Du " " " **et** saisi.

o. f. w.

Perfectum.

Singularis.

Sag skulle icke hafwa fått, **en** olisi saanut;

Du " " " " **et** olisi saanut;

o. f. w.

Einne, lust, miele;	Tjus, varkaha(-as);	
Wid godt lynne, hyvällä mielellä;	Stjäl, varasta;	
Wid dåligt lynne, pahalla mielellä;	Korp, korppi;	
Gerna, {	Dst, juusto;	
		mielelläni, mielelläsi,
		mielellämme, mielellänne,
mielellänsä;	Dust, juuri;	
Upphöjelse, beröm, pris, ylistykse;	Rot, juure;	
Wist, säfert, var-	Wist, säfert, var-	
Maan;	maan;	
Röst, ljud, äane;	Dum, tyhmä;	
Spets, näbb, nokka;	Förtjenar, ansaitse;	
Wert, gestalt, kasvanto;	Krona, ruunu;	
Öppnar, ava'a;	Kröner, ruuna'a.	

Sag	} har lust till kött,	Mieleni	} tekee lihaa.
Du		Mielesi	
Han		Mänen miensä	

Wargarna hafwa lust till färfött,
Sutten mieli tekee lampaan-lihaa.

Etthundrade lektionen.

Groda, sammakko;	Tablar, smäddar, soima'a;
Kurrar, qwäfer, kurise;	Mer, enää;
Håller waff, passar på, wahti;	Bakom (rörelse till), taaksi;
Åbrant, äyrähä(-äs);	Bakifrån, takaa;
Tills deß, kunnes;	Bakom
Lös, irti;	Bakifrån)
Bedjande, bönfällande, ru-	berget, vuoren
koilemise;	Ställe bakom, bakdel, tausta;
Stöter, loukka'a;	Åter, taas;
Hoppar, hyppä'a;	Huru, på hwad sätt, miten;
	Sjuf, kipeä.

Etthundraförsta lektionen.

Om du skulle smäda honom, skulle han börja hata dig,
 Jos (soima'aisit) soimaisit häntä, hän (rupe'eisi) rupeisi
 viha'amaan sinua.

§ 118. Verba contracta bortlemna hela bindstafwelen framför conditionalis' ändelse.

Wafnar, herä'a;	Lånar fortfarande, oupphör-
Wäcker, herättä;	ligt, laina'a laina'amistansa;
Rastar, nakka'a;	Twist, strid, riita;
Täckes, kehta'a;	Dö=
Lån, laina;	Öder=
Lånar, laina'a;	Sig=
Lånande, laina'amise;	Förjöfer, koetta.

Etthundraandra lektionen.

§ 119.

Pronomina indefinita.

	Någon,
	Något,
Någon,	(mest i frågor)
Nom. joku	kukaan mikään kenkään

Part. jotakuta	(kutakaan, kutaan)	mitäkään, mitään	ketäkään, ketään
Gen. jonkun	(kunkaan)	minkään	kenenkään
o. f. w.	o. f. w.	o. f. w.	o. f. w.

Sugen, intet, ingenting,

ei kukaan	ei mikään	ei kenkään
o. f. w.	o. f. w.	o. f. w.
Doç någon,	} (jokin) jotakin, jotain jonkin; o. f. w.	} Swarje, Swar och en, } joka (o= böjligt); jokaise.
Ätminstone någon,		
Någonting,		

En wiß, någon,

Nom. (erähä) eräs	Muutama, muuan
Part. erästä	Muutamaa
Gen. erähän, erään	Muutaman
o. f. w.	o. f. w.
Någon gång, joskus;	Swartill? hwarföre? miksi?
Sugenstädes, ei missäkään,	} Till (För) } ingenting, ei miksikään;
ei missään;	
	Säfert, wißt, doç, toki.

Etthundratredje lektionen.

På höga berg wexa icke björkar,
(Korkeilla) korkeilla vuorilla ei kasva koivuja;
För blinda mennifor blir tiden lång,
(Sokeille) sokeille ihmisille aika tulee pitkäksi.

§ 120. I flerstafwiga nominalstammar på a och ä med föregående **wokal** bortkastas a och ä framför i.

Sag känner icke den der blinda gubben,
En tunne tuota sokeata och sokeaa ukkoa;
Har du någonsin sett en så bred elf?
Oletko koskaan nähnyt niin leveätä och leveää jokea?

I denna fryddgård finnes mycket wackra rosor,
 Tässä yrttitarhassa on paljon koreita ruusuja;
 I bodan finnes mjuka bröd,
 Aitassa on pehmeitä leipiä.

§ 121. Dessa stammar hafwa i part. sing. både ändelsen a (ä) och ta (tä); i part. pluralis **endast** ändelsen ta (tä).

Smaklig, ljuflig, makea;	Sfen, ljus, valo;
Sedesam, hyffad, siveä;	Grhr, koitta;
Sedesamhet, hyfsning, siveyte;	Grhning, koittehe(-e);
Rak, prydlig, soresa;	Dingiswer, ympäröitse;
Skogsmark, salo;	Så här, näin;
Hwit, ljus, valkea;	Så der, wid påß, noin.

Stthundraffjerde lektionen.

Jag har hört ingenting om dessa saker,
 En ole kuullut mitään näistä (asiaista, asioista) asioista;
 Skatorna hafwa lång stjert,
 (Harakkailta, harakkoilla) harakoilla on pitkä häntä;
 Fadren köper ljus från staden,
 Isä ostaa (kynttiläitä, kynttilöitä) kynttilöitä kaupungista;
 Ralswar springa på gården,
 (Vasikkaita, vasikkoita, vasikkoita) vasikoita juoksee pihalla.

§ 122. Flerstafwiga nominalstammar på a och ä förwandla a till o och ä till ö, om i finnes i föregående stafwelse eller **två konsonanter** föregå; i part. sing. hafwa de ändelsen a (ä) och ta (tä), i part. plur. ta (tä).

Obs! förmissbring framför oi, äfwen om stafwelsen icke blir slutet.

Lam, karitsa;	Husbonde, isäntä, (part. plur. isäntiä);
Säf, kahila;	Wärduuna, emäntä, (partitivus plur. emäntiä);
Röt, pähkinä;	
Hamn, hamina;	
Sång, laulanta;	

Beundrar, ihastele; Förstår, ymmärtä;
 Förstånd, ymmärrykse.
 laulanta, isäntä, emäntä;
 i part. sing.
 laulantaa, isäntää, emäntää.

Sttthundrafemte lektionen.

Jag har aldrig sett större nötter,
 En ole koskaan nähnyt (suurempia) suurempia pähki-
 nöitä;

På de högsta berg waxa icke träd,
 (Korkeimmailla) korkeimmilla vuorilla ei kasva puita;
 Skomakaren gjorde icke påßliga skor åt mig,
 Suutari ei tehnyt (sopivaia) sopivia kenkiä minulle.

§ 123. Härledda ordformer äfvensom de härledda ord, som slutas på va (vä), sa (sä) bortkastas a och ä framför i; i part. sing. hafwa de ändelsen a (ä) och ta (tä), i partit. plur. ändelsen a (ä).

Anm. Framför partitivi ändelse ta (tä) kan i superlativus a (ä) bortfalla, hwarefter den wanliga konsonantförändringen iakttages.

Höres, kuulu;	Affastning, vilja;
Ryktbar, kuuluisa;	Fruktbar, hymnig, riklig, viljava;
Synes, näky;	Höril, heinävä;
Krigist, sotaisa;	Blodfull, frisk (till färgen), verevä;
Fisfril, kalaisa;	Mörklett, mustan verevä;
Blomril, kukkaisa;	Ljuslett, valkean verevä.

Sttthundrafjette lektionen.

Glinndrar, tindrar, vilkku; Sjelf, itse (brukas endast i
 Skallar, genljuder, kaikku; singularis);

Skalla! kaiku!	Väter flinga, vilistä;
Skall, echo, kaikku;	Lif, ande, anda, henke;
Långt borta, kaukana;	Är wid lif, on hengissä;
Liten göf, käköse;	Tunga, språk, kiele;
Ödemarf, korpe;	Natur, luonto;
Brudgum, sulho;	Må ljuda! soikohon!
Ljuslig, ljuf, angenäm, suloise;	Friff, klar, gäll, raikkaha(-as);
Ljuslighet, ljufhet, angenäm-	Galande, kukunta;
het, suloute;	O! oh!
Upphöjer, berömmar, prisar,	Skön, förtjusande, ihana;
ylistä;	Su, -pa (-pä) och -han (-hän);
Spelande, soitanto;	Mun = minun.

Etthundraffjunde lektionen.

Får köper hamrar af smeden,
Isä ostaa (vasaroita) vasaroita och (vasaria) vasaria se-
pältä;

Drengarne åka med husbondens snabba hästar,
Rengit ajavat isännän (vikkelailla, vikkelailla) vikkelailla
och (vikkelailla) vikkelailla hevosilla.

§ 124. I andra flerstafwiga stammar på a (ä), än
de förut nämnda, **antingen förwandlas** a och ä till o och
ö **eller bortfaller**.

Snabb, vikkela;	Hamn, satama;
Snabbt, vikkelaсти;	Landningsplats, båthamn, valkama;
Räffa, harava;	Lingon, puola (plur. puoloja);
Räffar, haravoitse;	Salt, suola (plur. suoloja);
Via, viikattehe(-e');	Färsf, friff, tuorehe(-e');
Slår, mejar, niittä;	Framdeles, edespain;
Äppel, omena;	Och så vidare, ja niin edespain;
Egendom, wara, tavara;	Mig sjelf, itseni.
	o. s. w. o. s. w.

Stthundraåtttonde lektionen.

Gosjen fällde sin knif i brunnen,
 Poika (pudottai) pudotti veitsensä kaivohon;
 Fadren skickade sin son till bhn,
 Isä (lähettai) lähetti poikansa kylähän;
 § 125. Flerstafwiga verbalstammar **bortkasta** bind-
 vokalen a och ä framför imperfecti i.

Mannen ropade,
 Mies (huuti, huusi) huusi;
 Gubben rodde,
 Ukko (souti, sousi) sousi;
 Gosjen döf till bottnet,
 Poika (sukelti, sukelsi) sukelsi pohjaan;
 Bonden bhggde en ria,
 Talonpoika (rakenti, rakensi) rakensi riihen;
 Mannen förstod,
 Mies (ymmärti, ymmärsi) ymmärsi.

§ 126. Efter **dubbelvokal** och **l, n, r** kan t förwand-
 las till s framför imperfecti i.

Finnarnes sjögud, Ahti;	Botten, pohja;
Täljer, veistele;	Skada, vahinko;
Dyfer, sukelta;	För andra gången, toistami- seen;
Erfänner, bekänner, tunnusta;	
Rak, riktig, oikea;	För tredje gången, kolman- nesti;
Inträffar, träffar sig, sattu;	Lyckligt, onnellisesti;
Redlig, rehellise;	Tillegnar sig, eger, omista;
Redlighet, rehellisyyte;	And, sorsa;
Sjunker, uppo'o;	Förutvarande, forne, entise; Finne, suomalaise.

Jag träffade komma,
 Satuun tulemaan.

Etthundranionde lektionen.

Nog har jag äft med bättre häft, än (med) denna, (med hwilken jag nu äfer),

Kyllä minä olen ajanut paremmalla hevosella, kuin tällä, (jolla nyt ajan);

Nog har jag äft med bättre häft, än denna (är),

Kyllä minä olen ajanut paremmalla hevosella, kuin tämä (on);

Sag har aldrig köpt större lax, än denna, (hwilken jag nu föper),

En ole koskaan ostanut suurempaa lohta, kuin tämän, (jonka nyt ostan);

Sag har aldrig köpt större lax, än denna (är),

En ole koskaan ostanut suurempaa lohta, kuin tämä (on);

Nog känner jag äldre män, än denne, (hwilken jag känner),

Kyllä minä tunnen vanhempia miehiä, kuin tämän, (jonka tunnen);

Nog känner jag äldre män, än denne (är),

Kyllä minä tunnen vanhempia miehiä, kuin tämä (on);

Han hatar ej andra menniskor än denne, (hwilken han hatar),

Hän ei vihaa muita ihmisiä, kuin tätä, (jota hän vihaa);

I staden äro större hus, än på landet (är),

Kaupungissa on suurempia huoneita, kuin maalla (on);

Sag har bättre böcker, än du (har),

Minulla on parempia kirjoja, kuin sinulla (on).

§ 127. Då twenne föremål jemföras genom kuin, får ordet efter kuin samma satsställning, som det motsvarande ordet före kuin, om satsens verbum hänför sig till dem begge; eljest står ordet efter kuin i nominativus.

Eljest, muuten;

Bättre, parempa;

Ofta, usein;

Bäst, paraha(-as);

Oftare, useammin;

Läda, laatikko;

Oftast, useimmin;

Sticka, tikku;

Rofwa, nauri(-is).

Etthundrationde lektionen.

Räfsven är snabbare än hunden,
Kettu on vikkelämpi kuin koira (on)

eller

Kettu on koiraa vikkelämpi;

Hän är icke bättre än du,

Hän ei ole parempi kuin sinä (olet)

eller

Hän ei ole sinua parempi.

§ 128. Då nominativus efter en comparativus och kuin är subjekt i en sats med utfatt eller underförstådt præsens af verbum ole såsom predikat, kan kuin uteslutas och det i nominativus stående ordet ställas i partitivus.

Mog har jag känt redligare domare än han (är),

Kyllä minä olen tuntenut rehellisempiä tuomaria kuin hän (on)

men ei

Kyllä minä olen häntä rehellisempiä tuomaria tuntenut.

Anm. Om twenne partitiver skulle sammanstöta, begagnas icke denna konstruktion.

Riftig, bedräglig, kavala;
Riftighet, bedräglighet, kava-

luute;

Är riftig, intrigerar, kava-
loitse;

Öwick, slug, riftig, viekka-
ha(-as);

Öwickhet, slughet, riftighet,
viekkautte;

Mera, enemmän och enem-
min;

Mest, enimmäin;

Uppfinner, keksi;

Råd, utwäg, neuvo;

Råder, underwisar, neuvo;

Rådlig, neuvokkaha(-as);

Följer, beledsagar, seura'a;

Följd, seuraukse.

Etthundraelfte lektionen.

Jag har varit på ängen hela dagen,
 Olen ollut niityllä koko päivän;
 Jag har icke varit på ängen hela dagen,
 En ole ollut niityllä koko päivää;
 Jag vistades i staden två dagar,
 Oleskelin kaupungissa kaksi päivää;
 Har du varit i Helsingfors oftare än en gång?
 Oletko ollut Helsingissä useammin kuin yhden kerran!
 Jag har icke varit der ens en enda gång,
 En ole ollut siellä yhtäkään kertaa;
 Men jag har varit der sju gånger,
 Mutta minä olen ollut siellä seitsemän kertaa.

§ 129. På frågorna: huru länge? huru ofta? huru många gånger? eller huru många gången? svaras med vanliga objektsafus.

Jag går till skolan hvarje dag,

Menen kouluun joka päivä.

Anm. Då joka är attribut till tidsordet, ställes detta alltid i nominativus.

År, vuote;	Duglig, { kelpo (oböjligt);
Årslöpp, året om, vuosikaute;	{ kelvollise;
	Första, ensimmäise;
År från år, vuodesta vuoteen;	Andra, toise;
Månad, kuukaute;	Sista, viimeise;
Vecka, viikko;	Utländ, ulkomaa;
Skifte, tur, vuoro;	Sjufflig, kivullose;
I sin tur, vuorostansa;	Hos, luona;
Dygn, vuorokaute;	Hos mig, minun luonani;
Gång, kerta;	Hos dig, sinun luonasi;
Tid, aika;	o. s. w. o. s. w.
På sin tid, i tid, aikanansa;	Borta, poissa;
Dröjer, viipy;	

Ajan, ajassa o. s. w.

Etthundratolfte lektionen.

Såsom sjut }
 Då hon är sjut, } gör människan ej dugligt arbete,
 Kipeänä ihminen ei tee kelvollista työtä;
 Kristofer begaf sig såsom duglig karl till Helsingfors, men
 kom såsom slarf tillbaka,
 Risto meni kelpo-miehenä Helsinkiin, mutta tuli heittäenä
 takaisin;

Om jag wore skraddare, skulle jag göra nya kläder åt mig
 Räätälinä tekisin uudet vaatteet itselleni; sjelf,
 Din broder är här i egenkap af länsman,
 Veljesi on täällä nimismiehenä;

Sag såg honom, { då han war } barn,
 såsom

Näin hänen lapsena.

§ 130. Casus essivus, hvars ändelse är *na* (nä), begagnas för att utmärka den *egenkap* ett föremål har, eller det *tillstånd*, hwari ett föremål befinner sig, då den handling, som utsäges om detsamma, förfiggår.

Ann. I swenskan motsvaras casus essivus ofta af uttrycken: *såsom*, *i egenkap af*, eller af satserna: *då* (jag, du, o. s. w.) *war*, *om* (jag, du, o. s. w.) *wore*.

Sorg, bekymmer, suru;	Tjenst, palvelukse;
Sorgjen, bekymrad, surullise;	Qwarblifwer, förblifwer, pysy;
Sorglös, obekymrad, surut-	Förblifwande, waraftig, pysy-
toma (nomjn. -ton);	väise;
Tjenar, palvele;	Qwarblifwer, qwarstadnar, jää;
Tjenare, palvelia;	Qwarlemnar, jättä;
	Minne, muisto.

Sag anser saken wara god,

Pidän asiaa hyvänä,

Luulen asian hyväksi,

Katson asiaa hyväksi.

Pysyn kotona

men

Jään kotia.

Pysytkö vielä kaupungissa.

Jäätkö kaupunkiin.

Jätän kirjoituskirjani kouluhun.

Pojalta jäi kirja kotia.

Minulta jäi kynä kotia kamarihin.

Tjenar hos någon,

Palvele jollakulla.

Etthundratrettonde lektionen.

Under denna vinter har wädret varit kallt,

Tänä talvena ilma on ollut kylmää;

Nästa höst får jag fara till skolan,

Tulevana syksynä saan lähteä kouluun.

§ 131. Casus essivus begagnas för att utmärka den bestämnda tiden, då något sker.

Söndag, sunnuntai;

Morgondag, huomene;

Måndag, maanantai;

Gårdag, eilis-päivä;

Tisdag, tiistai;

Jul, jouluj;

Onsdag, keski-viikko;

Annandag jul, Tapanin päivä;

Torsdag, tuorstai;

Nyårsdag, uuden vuoden päivä;

Fredag, perjantai;

Trettondag, loppiaise;

Lördag, lauantai;

Påsk, pääsiäise;

Pingst, heluntai.

Essivus af vuote heter (vuotena) vuonna;

Essivus af huomene heter (huomenena) huomenna.

3 dag, tänä päivänä, tänäpäpä, tänään;

3 förgår, toissa (= toisena) päivänä;

3 öfvermorgon, yli-huomenna.

Ett hundra fjortonde lektionen.

Sag wäfde fem alnar på en dag,
 Kudoin viisi kyynärää yhtenä päivänä;
 Fiskaren fuöt näten inom en wecka,
 Kalastaja kutoi verkot yhtenä viikkona;
 Sag har varit fyra gånger sju under ett års förlopp,
 Olen ollut neljä kertaa kipeä yhtenä vuonna.

§ 132. Casus essivus begagnas för att utmärka den tiderhymd, under hvars förlopp något hinner ske.

Min syster var sju från jul till påsk,
 Sisareni oli kipeä joulusta pääsiäiseen;
 Skomafaren arbetade hos oss från tisdagen till lördagen,
 Suutari teki työtä meillä tiistaista lauantaihin.

§ 133. Casus elativus och illativus begagnas för att utmärka tiden, från och till hwilken en handling sträcker sig.

Ända från,	saakka;	Hos, tykönä;
Ända till,	asti;	Från, tyköä;
Befnad, lif, elämä;		Till, tykö;
Befnadslopp, lifstid, elinkaute;		Ögonblick, silmänräpkykse;
Död, kuolema;		Vider, tål, utstår, kärsi;
Begynnelse, alku;		Möda, plåga, besvär, vaiva;
Slut, loppu;		Har, utstår besvär, näke vaiva;
Till slut, slutligen, lopuksi;		Besvärlig, vaivaloise;
Blir slut, loppu;		Sag prisar honom lycklig, kii-
Slutar, beslutar, päättä;		tän häntä onnelliseksi;
		Tyhst, vaiti (oböjligt).

Ända från julen,
 Joulusta asti;
 Ända till påsken,
 Pääsiäseen saakka.

Hos	} fadren, isän	} tykönä;	
Från			} tyköö;
Till			
Hos mig, tykönäni;			
Hos dig, tykönäsi;			
Hos honom, hänen tykönänsä.			

Sttthundrafemttonde lektionen.

Den gamla gumman har icke varit i kyrkan på tre år,
 Vanha akka ei ole käynyt kirkossa kolmeen vuoteen;
 Det sjuka barnet har icke sofwit på två dygn,
 Kipeä lapsi ei ole nukkunut kahteen vuorokauteen.

§ 134. Casus illativus begagnas för att utmärka den tid, på hwilken man underlåter eller underlåtit att göra något.

§ 135. Då räkneorden icke äro subjekt, predikat eller objekt i satsen, böjas de såsom attributer till material-ordet, hwilket alltid står i singularis.

Sådan, semmoise;	Skeppsbrott, haaksi-rikko;
Sådan här, tämmöise;	Har tid, hinner, jouta;
Sådan der, tuommoise;	Hinner, skynbar, råfar (uti),
(Sådan) som, jommoise;	joutu;
Genom, kautta;	Vider skeppsbrott, joutu haaksi-
Ånga, höyry;	rikkoon;
Farthg, haahte och haakse;	Syfllös, overksam, joutila-
	ha(-as).

Sttthundrafextonde lektionen.

Skolgosarne resa hem till julen,
 Koulupojat lähtevät kotia jouluksi;
 Jag fick låna af honom för tre månader,
 Sain lainata häneltä kolmeksi kuukaudeksi.

§ 136. Casus translativus svarar på frågan: **till hwilken tid? till eller för huru lång tid?**

Not, nuotta;	Återwänder, pala'a;
Uthärbar, räcker till, kestä;	Wägkost, evähä(-äs);
Meriterar ej att tacka, ei kestä kiittää;	Piga, piika;
Sopqwast, luuta;	Med, { muassa;
Qwast-ris, luudakse;	{ mukaan;
Badqwast, vasta;	Han är med mig, hän on mu- assani;
Qwast-löf, vastakse;	Sag tager med mig, utan mu- kaani;

Sag är på fiske,

Olen kalassa;

Du begifwer dig till notdragning,

Lähdet nuotalle;

Han återwänder från bärploçning,

Hän palaa mænjasta;

Wi syßla med nätfiske,

Olemme verkoilla;

I gån för att bryta qwastlöf,

Menette vastakseen;

De komma från mete,

He tulevat ongelta.

Etthundraffutttonde lektionen.

Gossen, som war utan penningar, kunde icke köpa boken,

Poika, joka oli rahatta, ei voinut ostaa kirjaa;

Menniskan kan ej leßwa utan bröd,

Ihminen ei voi elää leivättä.

§ 137. Casus abessivus, hvars ändelse är **tta** (ttä), utmärker **brist** eller **saknad** af något och svarar på frågan: **utan hwad?**

Lof, tillstånd, lupa;

Swef, vilppi;

(Utan lof) ofoflig, **luvattoma**; (Utan ſweſ) ſweſlös, **vilpittömä**;

Nomin.	(luvattoma)	Nomin.	(vilpittömä)
	(luvatom)		(vilpittöm)
	luvaton		vilpitön
Part.	(luvattomata)	Part.	(vilpittömätä)
	(luvatomta)		(vilpittömtä)
	luvatonta		vilpitöntä
Essiv.	(luvattomana)	Essiv.	(vilpittömanä)
	(luvatomna)		(vilpittömnä)
	luvatonna		vilpitönnä.

§ 138. **Karitiva** adjektiver bildas af ſubſtantiver-
nas ſtam genom tillägg af ändelſen **ttoma** (ttömä) och ut-
märka **brift** eller **ſaknad**. I nomin., part. och eſſivus
bortlemnas a (ä), hwarefter den wanliga konſonantförän-
dringen iakttages.

Ann. I eſſiv kan a (ä) ockſå bibehållas.

Loſlig, tillåten, luvallise;	Sjukdom, tauti;
Loftid, ferie, lupa-aika;	Shälig ſtubbe, pölhö;
Träta, fiſ, tora;	Förſoning, endragt, sovinto;
Tillrättawisa, banna, toru;	Wind, blåſt, tuule.

Etthundraadertonde lektionen.

ſwardera, kumpakin (nom.	Efter, enligt, jälkeen;
kumpikin);	Efter mig, jälkeeni;
Höjer ſig, reſer ſig, koho'o;	Efter goſſen, pojan jälkeen;
Upphöjer, kohotta;	Gladjes, blir förtjuſt, ihastu;
Bakſöt, takajalka;	Bedrager, förräder, pettä;
Upprättſtående ſtällning, pystö;	Bedragare, petturi;
Sida, beſkaffenhet, laita;	Bedrägeri, petokse;
Bitter, katkera;	Stackare, raukka (ſättes efter ſitt huſwudord, hwilket icke böjes);
Bittert, katkerasti;	Slägg, parta;
	Galen, hullu.

Stthundranittonde lektionen.

En af oss,
 Yksi meistä;
 Tre af bröderne,
 Kolme veljeksistä;
 Den längre af männen,
 Pitempi miehistä;
 Det minsta af djuren,
 Pienin eläimistä.

Disputerar, inttä'ä;	Hel, kokonaise;
Swissfendera, kumpa(-mpi);	Shft, pako;
Sätt, medel, utwäg, keino;	Långt, långt bort, kauas;
Mångrådig, monikeinollise;	Hjelper, bistår, autta;
Påse, pussi;	Sh! ui!

Stthundratjugonde lektionen.

Försonlighet, enighet, sopi- vaisuute;	Dagg, dop, kastehe(-e'); Wederqwicker, uppfriskar, vir- voitta;
Innest, bifall, sänja, suosio;	Läter wexa, uppfostrar, kas- vatta;
Fred, ro, rauha;	Behöflig, nödwändig, tarpeel- lise;
Gräs, ört, ruoho;	Wälsignelse, siunaukse;
Näring, ravinto;	Först, ensin;
Wexande säb, gröda, laiho;	Läse-år, luku-vuote.
Wänskap, ystävyte;	

Öfningar.

68.

Öfningens syfte är i samtliga. De följande öfningarna
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser.

Läse- och Skriföfningar.

Öfningens syfte är i samtliga. De följande öfningarna
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser.

Öfningens syfte är i samtliga. De följande öfningarna
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser.

69.

Öfningens syfte är i samtliga. De följande öfningarna
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser. De äro af sådant slag som
äro för alla klasser.

Öfningar.

68.

Brodrens mössa är i mitt skåp. Du får ej taga böckerna ur min väska. Jag tager ej dina böcker ur din väska. Den lata gossen ides icke läsa sin lexa. Fadren tog de goda böckerna ur sitt skåp och gaf åt sina goda gossar. Vi taga icke böcker ur edra väskor, men I tagen böcker ur våra väskor. Fiskaren rör på sjön i vår nya och goda båt, men i eder gamla och dåliga båt vill fiskaren icke ro. I vårt lider finnes en släde, i vårt stall finnas goda hästar och i vårt fähus goda kor.

Eilen sain isältäni pienen puukon; puukollani tahdon tehdä pieniä puuhevosia pikku veljillesi. Minun veljelläni on pieni puu-hevonen. Hän ajaa salin laattialla puuhevosellansa. Isällämme ovat hyvät hevoset. Linnut lentivät pois silmistämme. Kaivossamme on hyvää vettä. Pojat eivät saa heittää kirjojansa laattialle.

69.

Vår ria är ny, men eder ria är gammal. Våra barn äro goda, men edra barn äro elaka. Min syster sitter i trädgården och sjunger, men min broder springer på gården och leker. Eder ekstock är på sjön. Jag sätter mig i eder nya ekstock. Vår häst är swart, men eder häst är röd. Mitt rum är litet, men ditt rum är stort. Min båt

är på stranden. Gosfen tager sin lilla stol och ställer stolen på golfvet.

Kynä-veitseni on pöydällä. Minä otan kynä-veitseni pöydältä ja panen sen taskuhuni. Rekesi on vassa. Purteni on meren lahdessa. Uusi köytesi on kaapissani. Hanhemme juoksevat pihalla. Pieni jänökseni juoksee laattialla. Ahkerat pojat lukevat läksynsä hyvin.

70.

Fiskaren, hwilken i går sålde laxen åt eder fader, bor i wår by. Förbi wår by rinner nemligen en stor elf, i hwilken bhns fiskare fånga stora och goda laxar. De bhgga laggårdar i elfwen. Sedan sinna laxarne uppför elfwen in i laggårdarne, ur hwilka fiskarene taga både de stora och små laxarne, men de (ne) laxar, hwilka äro alldeles små, släppa de tillbaka i elfwen. Sedan begifwa de sig till staden med sina båtar och sälja sina laxar. Den laxen, hwilken eder fader köpte, war ganska stor. — Bhns fiskare taga laxar ur sina laggårdar. Fiskarena sälja sina laxar. Wår lax är stor och god. Den laxen, som din broder icke köper, sälja wi i staden.

Helsinki on suuri ja korea kaupunki. Koulu, jossa veljeni on opettaja, on Helsingissä. Isä ei päästä poikia, jotka eivät viitsi lukea läksyjänsä, Helsinkiin. Mäki, jota lapset kiipivät ylös, on aivan korkea. Lohi-padot, joista kylän miehet saivat lohia, ovat hyvät. Miehet, joita en tunne, lähtivät pois kylästämme. Vasikat, jotka rengit ajoivat pois pihastamme, tulevat takaisin. Äidit, joitten lapset ovat pahat, surevat, mutta äidit, joilla ovat hyvät lapset, ovat iloiset. Ongen koudut, joilla saimme suuria ahvenia, ovat hyvät, mutta koudut, joilla emme

saa kaloja, ovat huonot. — Punainen hevosenne on vanha. Sisareni on hyvä. Riihemme palaa. Kaunis orihisi on nuori. Istuimeni on äidin kamarissa. Isäni on hyvä. Isämme ovat hyvät. Isäni huone on vanha. Poikaimme kirjat ovat kaapissa. Äitimme keinu-tuoli on kamarissa. Tupamme on pieni. Linnut rakentavat pesiä keväällä.

71.

Den nya plogen, med hwiffen drengen plöjer på åfjern, är wår goda grannes. Klädningen, som hänger i skåpet, är wår lilla systers. Herregården, som är på den höga backen, är min. Den swarta hönan, som kommer ut ur höns-huset, är din. Tuppen, som sitter på höns-hustaket och galar (lau-la), är eder. Den wackra hästen, som springer på wägen, är wår. I den stora herregården, som är bred-wid kyrkan, bor min bror. De feta korna, som gå på ången, äro hans. Om wintern, då snön är på marken, löpa gosfarnen på skidor. Skidorna, hwilka äro i lidret, äro deras.

Aura, jolla kartanon rengit kyntävät, on meidän. Hame', jonka äiti antoi köyhälle tytölle, oli minun. Sukset, joilla sinä hiihdät, ovat vieraan pojan. Kukko, joka istuu katolla ja huutaa: kukkokiekaa, on naapurin. Kanat, jotka kaakottavat pellolla, ovat meidän. Pienessä mökissä, joka on meren rannalla, asuu kalastaja. Pieni vene', jossa poikamme soutaa, on hänen. Pojat, jotka juoksevat pihalla, ovat veljeni. Kirjat, jotka ovat kaapissa, ovat heidän.

72.

Min fader är handlande i en stor stad. Han drifwer stor handel. Hans handelsbod är wid torget. Då bön-

derna komma från landet till staden, åka de in på hans gård, och beta der sina hästar. De hemta till staden hudar, matvaror och allahanda andra saker, hwilka min fader köper af dem. Sedan köpa de i boden spikar, hoftänger, grytor och allahanda handelsvaror. Min fader gifwer namn åt deras snälla barn, hwilka springa på gatan.

Rikas kauppias asuu suuressa kivi-huoneessa torin vieressä, mutta hänen kauppa-puotinsa on Yrjönkadulla. Hän myy talonpojille, jotka tulevat kaupunkiin, nauvoja, hohtimia, patoja ja kaikenlaisia muita kauppakaluja. Talonpojat syöttävät hevosensa hänen pihallansa. He myyvät kauppiaalle heiniä, vuotia ja ruokakalua. Kauppias antaa heidän lapsillensa makeisia. Silloin lapset ovat iloiset.

73.

Denne häft är röd, men den der är svart. Detta entråd är litet, men det der är stort. Det der fölet är ungt, men detta är redan gammalt. Den hästen, som är gammal, orkar icke draga det stora lasset. Här wexa stora granar, men der (horta) på backen wexa icke granar. I denne brunn är godt watten, men i den der brunnen är dåligt watten. Ser du icke det der fartyget? Jag ser det icke.

Luetko tätä kirjaa? En lue sitä. Onko tuo puukko sinun. Ei se ole minun. Onko kirjani tässä kaapissa. Ei se ole siinä. Onko se tuossa kaapissa? Tuossa se on. Sinunko isäsi tuossa järvellä soutaa? Minun. Joko ajat tällä varsalla. En vielä sillä aja, se on aivan nuori. Otatko vettä tästä kaivosta. En; otan tuosta kaivosta; se on syvä, ja siinä on hyvää vettä.

74.

Desse svidor äro mina, men de der svidorna, hvilka äro derborta wid stallsknuten, äro dina. Desse hästar äro både feta och vackra. Desse stolar äro min faders; de äro mycket goda. Vår bys snickare gör goda stolar. Desse män äro ödmjuka, men de der äro högmodiga. Jag känner dem icke. Finnes (det) i desse gårdar (någon) smed, som kan göra en ny sko åt min häst? Här finnes en god smed; nog kan han göra hästskor. Hvar bor han? Han bor i den der kjojan. I den der? Nej, i den der. Hvar är hans smedja. Den är der, bakom det der huset, I fan strax se den.

Lähdetkö noihin taloihin? Lähden. Onko noissa taloissa seppää? On. Onko sinne pitkä matka täältä? Ei ole'. Onko pappi ylpeä mies? Ei, pappi on nöyrä mies, mutta nuori tuomari on aivan ylpeä; tunnetko hänen? Kyllä hänen hyvin tunnen. Etkö tahdo' nähdä' kartanoa, joka on tuolla mäellä. Tahdon kyllä. Taitaako puuseppä tehdä' tuolia? Taitaa kyllä.

75.

Äf en god gosse blir (tule) en dugtig karl, men af en elak gosse blir en dålig karl. Skomakaren gör skor åt gossarne af den stora oxens hud. Små systerarna göra åt fadren en liten korg af papper. Drengarne göra plogar af träd och jern. Snickaren, som är hemma från vår by, gör en kista af bräder åt vår broder, som skall resa (reser) till skolan.

Sinun isäsi, joka asuu kaupungissa ja on kauppias, aikoo rakentaa' suuren laivan. Hän ostaa talon-pojilta

hirsiiä, laahkoja ja lautoja. Niistä miehet sitte rakentavat laivan. Syksyllä renkimme tekevät kaupungin muurarille tiiliä hiedasta ja savesta. Isä pani paperille virren, jonka lukkari lauloi, sillä se oli aivan kaunis. Mistä tuo mies on kotoisin? Hän on kotoisin tästä kylästä.

76.

Han wredgades öfwer mina ord. Din broder gläder sig öfwer din lycka. Gossarne darrade i går af köld, då de kommo hem från skolan. Den flitige gossen är ledsen af den orsaken, att han icke wet, hwar hans bok är. En god gosse är glad öfwer andras lycka, men en elak gosse är ledsen öfwer den. Den gosse, som är ledsen öfwer andras lycka, är en elak gosse. Gossarne springa hem från skolgården i följd af lärarens befallning. Den lilla sparfwen, som min broder tog utifrån, skälfde af den starka kölden.

Talvella, kun on pakkanen ulkona, pojat vapisevat vilusta. Koira vinkui eilen siitä haavasta, jonka se sillalla sai. Olen iloissani siitä, että hyvä isäni tulee kotia kaupungista. Paha poika on vihoissansa isänsä sanoista, mutta hyvä poika ei ole' vihoissansa niistä. Hyvä äitini on suutuksissansa siitä, että vihoissani heitin kirjani kaivoon, mutta nyt tahdon olla' hyvä, että äiti ei suutu'. Isällämme ja äidillämme on iloa siitä, että olemme hyvät ja ahkerat, ja myös Jumala taivaassa iloitsee, kun lapset ovat hyvät. Jumala on meidän kaikkien hyvä isämme.

77.

Mödrén talar med sina barn om Gud, som är alla människors gode fader. Goda människor tänka godt om sina

medmenniskor, men onda menniskor tänka ondt om alla. Den gode fadren har omsorg om alla sina barn, och han är bekyrrad om sin late gosse. De elake gossarne twistade om de böcker, hwilka deras gode fader gaf åt dem. Deröfwer är deras fader bekyrrad. Grammarne twista om gränserna. Domaren, som bor i deras bh, är bekyrrad öfwer den saken, och min tanke derom (= om det) är den, att de äro onda menniskor och dålige grannar, som icke hafwa (nägon) kunskap om Guds wilja. Fadren är tankfull.

Isällämme ja äidillämme on tietoa Jumalasta. Illoilla he puhuvat meidän kanssamme Jumalasta, kuinka hän pitää huolta kaikista ihmisistä, kuinka hän on hyvä, ja kuinka hän iloitsee siitä, että lapset ovat hyvät. — Talonpojat, jotka asuvat kirkolla, riitelevät niittyinsä rajoista; onko sinulla tietoa siitä asiasta? Ei, mutta minä tahdon ajatella' hyvää kanssaihmisistäni. En huoli' ottaa' tietoa siitä.

78.

Vår fader och moder änna falla vår lilla broder Michael. Vår lilla broder blef sjuk derutaf (= af det), att han i går föll omkull på isen. Vår moder kofar kött och potäter till middagsmål. Till qvällsward äta wi bröd och smör. Gud skapade menniskan till sin afbild. Bonden, som bor i denna gård, förwandlade återn till äng. I går, då wi gingo till skogen, war himmelen klar; men, då wi redan woro i skogen, förwandlades den plötsligt till mulen, och det beghynte regna, så att marken och träden blefwo wåta.

Selvä taivas muuttuu pilviseksi, kun alkaa sataa'. Kun on pakkaneen ulkona, vesi muuttuu jääksi. Mikko kasvaa aika-mieheksi. Äitimme leipoo jauhot leiviksi. Paimen käytti kiven istuimeksi. Talonpoika, joka muutti

kaikki peltonsa niityksi, tuli köyhäksi, ja talonpoika joka muutti kaikki niittynsä pelloksi, tuli myös köyhäksi. Lukkari, joka asuu kirkolla, nimitti pienen poikansa Yrjöksi. Sisaremmen keittää potaattia suurukseksi. Kun taiyas äkkia muuttuu mustaksi, nousee paha ilma. Jumala sanoi: minä tahdon luoda ihmisen kuvakseni.

79.

Hvilken häst är din? Den der röda hästen, som står der. Hvems är denne swarta hingst? Det är min broders, men han ämnar sälja den. Åt hwem ämnar han sälja den? Han ämnar sälja den åt köpmannen, som bor i staden wid torget. Ämnar han icke köpa en annan häst? Jo. Af hwem? Af bonden, som bor i den der gården. I hwilken gård? I den der, som är på backen bredwid ån, der, hwarest de der höga granarne wexa. Hwem bor i den här herregården? Der bor min gamla farbroder, hwilken du i går såg i staden.

Ken puhuu kamarissa? Se on vanha mummoni. Kenen kuva tuo on? Se on hänen miehensä kuva. Mitä sinulla on takin taskussa? Siinä on tuo korea kirja, jonka sain lahjaksi isältäsi. Miksi sinä ai'ot käyttää' tuota paperia, joka on pöydällä? Ai'on siitä tehdä kirjoitus-kirjan, johon kirjoitan kirjaimia. Millä sinä kirjoitat, lyijys-pännälläkö vai läkillä? Lyijys-pännällä. Minä kirjoitan kirjeen veljelleni teräs-pännällä. Mitkä miehet nuot ovat? He ovat isäni rengit.

80.

Det lilla barnet sofwer i waggan, som är i kammarren. Farmodren är i köket och skär brödet i bitar. Sag sofwar att gifwa åt dig en ny bok. Bonden bjuder till

salu åt köpmannen stöckar och plankor, men köpmannen bjuder till salu åt bonden allahanda handelsvaror. Vår nya prest predikar bra. Fadren lofvar gifwa åt den flitige gossen en ny bilderbok. De små barnen frukta att gå till skogen. Fadren hotar att taga bilderboken af den late gossen. Den elake gossen hotar att slå min systers lilla hund, som hon fick af vår gode farbroder. Den lille gossen kan ännu icke skrifwa till sin fader, som wistas i staden. Gosfarne, som kunna sina lexor, svara wäl, då läraren frågar.

Kun pienet lapset ovat pahat, uhkaa heidän äitinsä mennä' pois. Silloin lapset lupaavat olla' hyvät. Äiti ottaa kaapista leivän ja leikkaa sen paloiksi. Palat hän antaa lapsille, jotka siitä tulevat iloisiksi. Kylän kirkossa pappi saarnaa ja lukkari laulaa. Laiskat pojat, jotka eivät osaa' läksyänsä, eivät vastaa', kun opettaja kysyy. Pieni lapsi makaa kehossansa. Suutari kauppaa isälle pieniä kenkiä.

81.

Om aftenen gå de små barnen till fängs, men om dagen leka de. Byns smed, som bor i den der lilla kajan, gör åt vår fader en hja af jern och stål. Far hwässfes hrans bett, att det blir mycket hwaßt. Sedan säger han åt barnen: I fån icke taga hran, th den är mycket hwaßt, och I, som ären små, kunnen ännu icke hugga med den. Den sjuke orkar icke svara åt vår fader, då far frågar af honom, huru han mår; men han will icke ligga. Jag känner icke den pratsamma gumman, som sitter i drängstugan. Barnen beghnte frukta, då de sågo den stora björnen.

En osaa' leikata' leipää tällä veitsellä; sillä on niin tylsä terä, mutta tuo veitsi on terävä, sillä voin hyvin

leikata'. Seppä, joka kauppiaalta osti terästä ja rautaa, tekee siitä veitsiä, joita hän aikoo kaupata' kaupungin porvarille. En voi luvata' sinulle isän uutta kirvestä; mutta tuo vanha tylsä kirves, sen voin sinulle luvata'. Kun lapset olivat pahat, heidän äitinsä alkoi uhata' mennä' pois. Kylän pappi on niin vanha, että hän ei jaksa' saarnata'.

82.

Fadren sade åt sina barn; små barn få ej klättra upp i träd. Om de göra det, kunna de falla ned från träden. Minnens I icke den lilla fremmande gossen, som klättrade upp i den der höga granen? Han föll ned till marken och fick af sitt fall ett stort sår i sitt hufvud. Då mannen högg träd i skogen med sin hvarsa hxa, föll en stor tall omkull på hans nacke, hvarutas han blef mycket sjuk. Du kan icke hugga med den der hvan, om du icke hwäsför den. Om du fäller din mössa i sjön, blir den wät. Om barnen icke gå till sängs om aftonen, blir deras moder ledsen, ehuru hon är mycket god.

Ahkerä poika lupasi lukea' läksynsä ahkerasti. Kun pojilla ovat pitkät läksyt, he eivät jaksa' niitä lukea', vaikka he ovat hyvin ahkerat. Jos pienet lapset kiipevät puihin, he voivat pudota' alas. Pieni poika, joka kiipesi huoneen katolle, putosi maahan. En voi hakata' tällä kirveellä, jollen sitä teroita'. Kalastaja, joka asuu joen rannalla, kauppasi eilen suuria lohia isällemme. Jollet ota' kelloa pojalta, hän voi pudottaa' sen laattialle, ja silloin se voi putouksesta mennä' rikki.

83.

Den unge mannen, som af sin fader ärfde en stor rikedom, blef genom slöseri fattig. Konungarnes slöseri gör

deras underfåter fattiga; men genom konungarnes sparsamhet bli underfåterna rika. Slöfaren slöfsade genom slöferi all den rikedom, som han fick i (till) arf af sin fader. Den goda herregården, som min fader köpte af den rika bonden, riktade honom. Den sparsamma bonden blef genom sin sparsamhet rik. De rika köpmännernas arfvingar blefwo genom sitt stora slöferi fattiga, men den fattiga köpmannens arfvinge blef genom sin sparsamhet rik. Den sparsamme bonden sålde hö åt stadens rika köpmän. Den som (joka) slöfsar, han blir fattig.

Rikkaan kauppiaan puutarhassa kasvaa kauniita ruusuja. Säästäväisellä talonpojalla on lihavia lemmiä ja lampaita. Suomen kirkasten järvien rannoilla kasvaa kauniita koivuja, kuusia ja mäntyjä. Rikkailla kauppiaille on suuria ja kauniita huoneita. Nuori talonpoika peri enoltansa suuren rikkouden. Suutari, joka asuu tuolla, rikastui siitä, että hän teki hyviä kenkiä, mutta seppä, joka täällä asuu, köyhtyi siitä, että hän teki huonoja kirveitä. Säästäväinen kuningas rikastuttaa säästäväisyydellensä alamaisensa; mutta kuningasten tuhlaus köyhdyttää heidän alamaisensa. Tuo laiska mies on tuhlaaja; hän tuhlassi pois kaiken rikkouden, jonka hän sedältänsä sai perinnöksi. Joka säästää, sillä on.

84.

Vår kära moder älskar oß med stor kärlek. Fadren älskar sina kära barn. Den fromme mannen hatar icke sina owänner, men den elake mannen hatar alla menniskor. Det elaka barnet wredgas derföre, att det icke får slå den lilla hunden. De små barnen fruktade den stora wargen, som sprang på isen öfwer ån. Det tacksamma barnet tackar sin fader för den goda boken; fadren gläder sig öfwer barnets

tacksamhet och säger: "Gud vare lof! mitt barn är tack- samt för det goda, som jag gifwer det."

Mitä sinä pelkää? Pelkään tuota paha miestä, joka minua vihaa. Kun isä minulle antoi uuden kuva- kirjan, sanoin hänelle: "suuri kiitos!" Siitä isä tuli iloi- seksi ja sanoi: "minä iloitsen siitä, että lapseni on kii- tollinen." Tahdon kiittää rakasta äitiäni ja isääni siitä, että he ovat niin hyvät ja rakastavat minua, vaikka mi- nä välisti olen paha. Tahdon aina muistaa heidän rak- kauttansa, tahdon aina olla kiitollinen, niin he iloitsevat kiitollisuudestani. En tahdo vihastua siitä, ett'en (= että en) saa' kaikkia, mitä (= joita) tahdon. Tahdon rakas- taa' kaikkia kanssa-ihmisiäni; jos saan viha- miehiä, tah- don heitäkin rakastaa'. Jumalan kiitos! nyt minulla ei vielä ole' vihamiehiä.

85.

Denna säd är råg, men den der är korn. Säden, som är i denna lår, är hafra, men den, som är i denna lilla lår, är hwete. Denna penning är af guld. Af hwad ämne är detta ur, som du erhöil af din fader derföre, att du war slitig? Af silfwer. Sag ställer ljuset i den här sta- fen, som är af mesfing. Af hwad ämne är den stora kyrk- flockan? Af koppar och silfwer. Denna sked är icke af silf- wer, den är af tenn. Bläcket är af god beskaffenhet.

Ruis, joka kasvaa tällä pellolla, on hyvää laatua. Jyvät, jotka ovat tässä laarissa, ovat ohria, mutta jyvät, jotka ovat tuossa laarissa, ovat kauruja. Tuo leipä, jota lapsi syö, on nisuleipää. Raha, jonka poika sai rikkaal- ta kauppiaalta, on kultaa. Tämä lusikka on hopeaa, mutta tuo on tinaa. Mitä ainetta nämät kynttilä-jalat

ovat? Messinkia. Mitä ainetta tuo on? Vaskea. Sisar panee kynttilät jalkoihin. Tämä jyvä, jonka panen pöydälle, on pieniä, mutta tuo on suuria. Läkki on mustaa, mutta lumi on valkoista. Käet ovat lintuja.

86.

Jag ser en stor hop menniskor, som står på åstranden. Fadren köpte af bonden en famn wed (puita). Bonden sålde åt sfräddaren, som bor i wår bh, en kappe potåter. Stadens köpman köpte af din fader en tunna råg. Den fattiga gumman, som bor i den der kofjan, fick af presten ett skålpund bröd. Den suåle bonden gifwer icke ett skålpund bröd åt den fattiga gumman. Af ett lispund mjöl (= mjöl = lispund, jauholeiviskä) få wi icke ett lispund bröd. Barnens moder köpte af handelsmannen ett lod tråd, med hwilken hon sydde en mössa åt sin gosse af klädet, som hon köpte af mig. Hon köpte en aln kläde, men en aln kläde är alldeles litet kläde, hwarföre hon ämnar köpa ännu en aln godt kläde. Har du mycket bröd i din boda, eller köper du bröd? Jag köper icke mycket bröd.

Mies osti syllän köyttä kauppiaalta. Köyhä akka sai isältäni kapan potaattia. Torilla on suuri joukko ihmisiä. Ostin talonpojalta, jolla on tuo suuri niitty, leiviskän heiniä, jolla syötin hevoseni. Talonpoika myi minulle myös tynnyrin rukiita ja tynnyrin ohria sekä kapan kauroja. Akka osti häneltä naulan voita sekä leiviskän leipää. Kauppiaalta ostin kyynärän verkaa sekä luodin lankaa. Pappi sai paljon rukiita, mutta lukari sai vähän. Rikkaalla kauppiaalla on paljon rahojä, mutta köyhällä suutarilla on vähän.

87.

Jag såg i går två tranor i skogen, men min broder såg endast en. I vårt fähus finnas nio kor, en oxe och sex gäfs; i vårt stall finnas två röda och tre swarta hästar. Gossen köpte af köpmannen sju spikar. Fiskaren utbjöd till salu åtta feta och stora laxar, hwilka domaren köpte af honom. Önskar du fyra eller fem skålpund? Jag önskar köpa fyra skålpund godt mjöl. Huru många famnar wed köper du? Jag köper endast en half famn björkwed; men min granne köper par famnar. Tio skålpund är ett halft lis-pund. Fadren gaf åt sin slitige son många goda böcker. Mången arfwinge icke allenast slöser den rikedom, som han ärfwer af en sparsam fader, utan ides icke heller arbeta.

Montako renkiä isälläsi on? Hänellä on neljä renkiä. Montako hevosta hänellä on? Hänellä on kuusi hyvää hevosta, kaksi mustaa, kolme punaista ja yksi valkoinen. Seitsemän hanhea ui järvessä. Ostin puolen kyynärrää verkaa ja pari luotia lankaa kauppiaalta. Kolme kyynärrää on yksi syltä, ja yhdeksän kyynärrää on kolme syltää. Kauppias osti talonpojalta kahdeksan leiviskää lihaa sekä kymmenen tynnyriä potaattia, mutta ainoasti viisi naulaa jauhoja. Tämä mies ei ainoastaan ole' hyvä räätäli, vaan myöskin suutari.

88.

Desse fattiga barn äro fader- och moderlösa. Lifwäl äro de glada. Men de barn, hwilkas föräldrar lefwa, äro ännu gladare. Wåra föräldrar äro rika, men edra föräldrar äro ännu rikare. Denne häst, hwilken jag köpte af bonden, är större än den der, hwilken jag fick af köpmannen, men de der två hästarne äro lifa stora. Detta träd

är murfet, det der trädet är murfnare, men det trädet, som står der på backen, är murfnast. Båten, som alltid är i wattnet, murfnar. Denne man är döfware än den der, men den gamle gubben, som dog i går, war döfwast. Jag ser icke en enda menniska.

Lapset, joitten vanhemmat eilen kuolivat, ovat nyt orvot. Heillä ei ole' yhtäkään leivän-palaa kotona. Ei rikas kauppias kuitenkaan tahdo' antaa' heille leipää. Talonpoika ei ole' yhtä rikas, kuin kauppias; mutta kuitenkin hän antaa lapsille leipää. Minä ajan suuremmalla hevosella, vaan sinä ajat pienemmällä hevosella. Se akka, joka on kamarissa, on kuurompi kuin se akka, joka istuu salissa. Isä huutaa kuuroimmalle akalle. Tämä puu on lahompi kuin tuo. Tämä vene lahoo, jollet ota' sitä vedestä.

89.

Smeden härdar den hårda knifwen, så att (ettå) den blir ännu hårdare. Drengen hwässfver hrans egg med den hårda brynstenen. Detta bröd är mjukt, det der är mjukare, men det brödet, som vår moder bakar i köket, är ännu mjukare. Jag äter (af) det mjukaste brödet. Stenen är hård, jernet är hårdare, stålet är hårdaft. Då sommaren är torr, torfa alla åar och bäckar. Det wattnet, som är i ämbaret, är kallare än jag trodde, då det är så varmt här. Jag frös i går, ehuru wädret war varmt och skönt, derföre (= af den orsak) att jag war sjuk. Min moder wärmede då badstugan, och, då jag badade i badstugan, blef jag frisk. Jag fick i går bref af din äldsta broder, som är i staden. Han skrifwer, att din yngsta bror är så slitig, att alla lärare prisa honom och säga att af honom blir en dugtig karl. Han läser bra alla sina lexor. Desså sin längsta

lexa, som war tre blad, kunde han bra. Längre lexa orfar han likväl ej läsa. Men, då han blir äldre, kan han nog läsa fem eller sex blad. Då hans moder hörde, huru flitig han är, sade hon: den dyrbaraste tackfägelse, som barn kunna gifwa sina föräldrar, är den, att de äro goda och flitiga.

Vanhimmalla veljelläni, joka asuu tuossa kartanos-
sa järven rannalla, on kolme poikaa ja kaksi tyttöä. Hänen vanhin poikansa on pitempi kuin minä (olen), vaikka hän on nuorempi; hän sanoo minua sedäksi. Eilen, kun kävin siellä, lämmittivät rengit saunan, että se tuli aivan lämpimäksi. Sitte me kaikki menimme saunaan ja kylvimme. Kesällä, kun oli kuiva ilma, kuivui-
vat kaikki kaivot aivan kuiviksi, niin ettei niissä nyt ole yhtään vettä, josta syystä rengit toivat vettä joesta, joka juoksee saunan ohitse järveen. Se vesi, joka on joessa, ei ole yhtä kylmä kuin se (on), joka kaivossa on. Kuitenkin lämmittivät rengit veden, jonka toivat joesta, että se tuli vielä lämpimämmäksi. Minä, joka en tahdo' niin lämpimää vettä, toin minulle kylmempää vettä joesta. Se on paha asia, että tämä sauna on kylmä. Kun talvella kävimme siinä, meidän oli hyvin vilu. Mutta naapurimme sauna on vielä kylmempi.

90.

Det är en bekymerfam (bekymrande) sak, att min gosse, som går i skolan, är lat, men det är en ännu bekymmerfammarare sak, att han är elaf och olydig. Dessa sfor äro passande, men de nya sforna äro ännu passligare (= mera passande). Det är en glädjande sak, att barnen äro flitiga och lydiga, för den skull wilja goda barn alltid lyda sina föräldrar.

Mies, jonka poika kävi koulua kaupungissa, sanoi: se minua iloittaa, että poikani on ahkera; mutta vielä iloittavampi on se, että hän on tottelevainen, ja iloittavin (on) se, että hän tekee hyvää ei ainoastaan minun tähteni, vaan sentähden, että hän tietää, että se on Jumalan tahto; se kuitenkin on huolettava asia, että hän aina on sairas ja huolissansa.

91.

Denna foja är den gifta fiskearens, som har fem små barn. Jag känner icke den gifta fiskearen. Den brunna qvarnen är vår gifta grannes. Jag ser icke den brunna rian. Er lärare är en lärd man, men vår lärare är ännu lärdare. Den genom snålhet rik blefne (= som blifwit rik) mannens arfwinge blef fattig i följd af slöseri. Den i följd af olycka fattig blefne (= som blifwit fattig) mannens arfwinge, blef rik genom sin sparsamhet. Vår från ett olyckligt barn till en olycklig man förwandlade (= som blifwit förwandlad) broder bor i denna socken.

En tunne' teidän naapuri-pitäjään pois-muuttanutta veljeänne, mutta he sanovat että hän on aivan oppinut mies. Vielä oppineempi on hänen vanhempi säästäväisyydellensä rikastunut veljensä, ja kaikkien oppinein on teidän vanha isänne. Onnettomuudesta köyhtyneen naapurinne vanhin poika on nainut mies. Tämä mies on onneton veljensä tuhlauksesta, jolla hän tuhlaa perintöä, jonka hän peri ahneudella rikastuneelta sedältänsä. Mistä sinä olet niin onnellinen?

92.

Ronungen har sändt sändebud till fienderna till att underrätta dem, att han ämnar begynna frig. Sändebuden

hafwa lemnat (= gifwit) underrättelse derom åt fienderna, hwilka hafwa fändt soldater för att bewaka konungens hufwudstad. Gosfen begaf sig till staden för att lära sig skomakararbete (= skomakarens arbete). Kläfwen beghute prisa tuppen och sade: huru wacker du är! Bonden, hwilfens ria har brunnit, har byggt en ny ria. Bonden har fändt dren-garne för att tröfka rågen.

Viholliset, jotka ovat aikoneet ruveta' sotaan, ovat lähettäneet lähettiläitä kuninkaallemme antamaan hänelle ilmoitusta siitä asiasta. Kun lähettiläät kuninkaalle ilmoittivat asian, lähetti kuningas sota-miehiä vihollisten maahan heidän pää-kaupunkiansa vartioitsemaan. Poika, joka juoksi järvelle pyytämään kaloja, on saanut kolme suurta ahventa ja neljä pientä särkeä. Renkimme on ampunut suden, joka on tappanut naapurimme lampaan. Pojat, jotka menivät metsään ampumaan metsä-lintuja, ovat tuoneet kotia suuren metson ja kaksi teertä. Ystäväni tuli minun luokseni eilen illalla.

93.

Gosfen, som hade ställt sig framför kafelugnen, brände sina byxor (housunsa), då gnistorna sprakade fring från eldstaden. Då gick gosfen bort från (att wara framför) kafelugnen. Gosfen, åt hwilken sfräddaren hade sytt en ny väst, blef glad, men han war ledsen deröfwer, att han hade bränt sina byxor. Slockan, som gosfen hade ställt på bordet, föll ned på golfwet och gick sönder.

Pojat, jotka olivat asettuneet kakluunin ympäri, polttivat takkinsa ja housunsa, kun kipevät säihkyivät pesästä. Kalastaja, joka päivällä oli soutanut ympäri lahtea, tuli illalla kotia mökkiinsä, josta hänen lapsensa o-

livat aivan iloissansa. Vasikat, jotka juoksevat ympäri pihaa, ovat naapurimme. Tämä pieni poika, joka on kirkon-kylästä kotoisin, on käynyt koko lahden ympäri. Kaikki lapset olivat asettuneet vanhan mummon eteen kuulemaan hänen hupaisia sanojansa.

94.

Gosfen har förjt sin döda (kuollehe) fader. Ralfwarne hafwa sprungit till skogen. Barnen hade lekt på ängen, som är mellan byn och ån. Har du sett de små harungarne, som jägaren har hittat mellan (välistä) stenarne i skogen. Vår nya dreng har gjort åt oss en ny båt, med hvilken vi ro på fjärden, som skymtar (fram) der (tuosta) mellan furorna. I går fastnade båten mellan twenne stenar. Gosfen sprang mellan gården och kyrkan. En strid har uppstått mellan grammarne.

Karhu, joka juoksi metsässä, oli puuttunut kahden puun väliin. Kun metsästäjä tuli sinne ja näki karhun, hän ampui karhun, otti sen sitte puiden välistä pois ja vei sen kotia. Vuori, joka on noiden kahden, puiden välistä siintävän, selän välissä, on korkea. Joko pojat ovat tulleet kotia koulusta? Oletteko nähneet nuorempaa veljeäni, joka asuu tuossa kartanossa? Olemme. Poika on pannut uuden kynä-veitsensä, jonka kaupungin seppä oli tehnyt, pöydälle kirjain väliin, eikä löydä' sitä sieltä.

95.

Kan du warsna det der lilla molnet, som uppstiger på himmelen? So, jag har redan länge märkt det, och denna observation bekyrrar mig mycket. Barnen hafwa fröjdat sig öfwer björkfarnes sus, som stå på den gröna backen.

Länge hade de trott, att björkarna kunna sjunga, men sedan märkte de att löfwens sus kommer af blåsten. Björkarne, hwilka i högsommarens (= midsommarens) värme hafwa grönskat så skönt, beghnna wisna om hösten. Då våren kommer, och träden beghnna grönska, fröjdar sig mitt hjerta och jag kan icke thgla min fröjd, utan beghner sjunga af glädje.

Metsän puut, jotka kesällä ovat viheriöinneet kauriiniesti, rupeevat lakastumaan kun syksy tulee. Lapset riemuitsivat siitä, että heidän isänsä, joka kauan oli ollut metsässä, nyt tuli kotia. Linnut, jotka kesällä ovat riemuinneet viheriäisten puiden huminasta, lentävät syksyllä pois muille lämpimämmille maille. Lapsi, jonka äiti on mennyt pois, ei voi hillitä sydäntänsä, vaan rupee itkemään. Oletko jo kauan havainnut tuota laivaa? Olen kyllä havainnut sen kauan, sillä silmäni ovat hyvin tarkat.

96.

Fiskaren wågade icke utsätta sina krokar, emedan det war en hård storm. Fiskaren fick icke en enda fisk med de krokar, hwilka han hade utstätt. Hans försök lyckades icke. Fiskaren, hwars båt hade stjelp, slapp med sin grannes hjälp till lands. Den fattige mannen bönsöll icke heller om hjälp hos den rike köpmannen, emedan denne war mycket snål. Den hårde mannen brydde sig icke alls om sina medmenniskors böner. Den gode mannen wille icke hämnas. Wår fader seglade icke heller till staden, ehuru han hade ännat göra så.

Kalastaja, joka asuu tuossa pienessä mökissä järven rannalla, ei laskenut eilen hauki-koukkujansa, koska ilma oli ruma ja hän pelkäsi myrskyä. Mutta toinen

kalastaja, joka ei huolinut myrskystä, lähti laskemaan koukkunsa. Tämä yritys ei kuitenkaan onnistunut. Myrskyssä hänen pieni venehensä kaatui. Samassa purjehti suuri vene hänen ohitsensa, mutta mies, joka istui veneessä, oli hänen viha-miehensä. Tästä syystä kalastaja ei tohtinutkaan rukoilla häntä tulemaan avuksensa. Mutta mies, joka ei tahtonut kostaa, otti kalastajan ylös vedestä veneesensa ja sanoi: "ei kostosta onnea tule, eikä hyvää pahasta."

97.

Jag har redan länge fruktat denne man, emedan jag wet att han alltid har hatat mig. Örnens bo har splittrats och deß ungar hafwa krossjats mot klippan, då trädet har stjelpit till följe af den hårda stormen. Mannen hotade icke för ro skull att hämnas. Stormen har krossat fartyget mot klippan. Mössjen hafwa beghnt gnaga bröden, hwilka hade fallit ned från hyllan på golfwet. Barnens moder, som hade lofwat att komma hem om aftonen, kom icke heller.

Kotka ja Jänes.

Kotka otti pojan jänekseltä, eikä laskenut sitä kynsistänsä, vaikka emä kyllä kauniisti rukoili. Viimein, kun kotka ei huolinut jänoksen rukouksista, tämä tuskissansa uhkasi kostoakin. Kotka irvisteli vaan pahasti ja sanoi: "saat kostaa." Sitte se lenti puun latvaan, jossa sen pesä oli, ja tappoi jänoksen pojan ru'oaksi ommille pojillensa. Vaan jänes, joka ei suotta kostoahannut, kutsui avuksensa toisia jäneksiä, jotka nyt kaikki rupesivat sitä puuta poikki järsimään, jonka latvassa kot-

kalla oli pesänsä. Jo viimein kaatuikin puu, kotkan pesä hajosi, ja pojat musertuivat vasten kallioa.

Kyllä mies merenkin kiertää, vaan ei kierä' kostajaa.

98.

Sag har aldrig förut sett en så stor lax, som den war, hwilken min fader hade fått till stänks af fiskaren, som är vår granne. Min fader wille gifwa honom betalning, men han tog icke emot. Vänsmannen, som gjort besök i staden, kom icke hem före middagen, ty han hade icke fått goda hästar. På detta ställe har jernwägen icke kostat mycket, ty trakten är alldeles flack. Den late gosfen hade knappt öppnat boken, innan han redan satte den fast; dertfore har han ej heller kunnat sin lexa.

Oletko koskaan ennen käynyt Helsingissä? En ollut koskaan siellä käynyt ennen kuin syksyllä, kun lähdin sinne koulua käymään. Minkä tähden Helsingissä koulua käyt? Isäni sanoo, että siellä ovat aivan hyvät koulut. Nimis-miehen poika lähti ennen minua Helsinkiin. Aurinko ei ollut vielä laskenut, kun lehmät tulivat kotia metsästä, mutta sisareni ei ollut silloin vielä aukaissut läävän ovea, ett'eivät lehmät päässeetkään läävään. En ole' koskaan nähnyt niin aukeaa seutua, kuin tämä on; täällä on tuskin yhtäkään mäkeä. Järvet eivät vielä ole' jäätyneet; ne ovat vielä auki. Kuka tämä mies on, joka täällä tulee vastaan? Se on pitäjämme nimis-mies; häntä minä pelkään, sillä en ole' vielä maksanut maksujani hänelle, mutta ennen iltaa ai'on hänelle maksaa'.

99.

Räfwen hade lust till korpens ost, hwilken denne hade stulit från bondens boda. Om korpen icke skulle hafwa öppnat sin mun, skulle deß ost icke hafwa fallit ur näbben till marken. Jag skulle wara wid godt lynne, om I skullen hafwa fått fast tjufwen, som stal alla mina ostar från bodan; och I skullen säkert hafwa fått honom fast, om I icke skullen hafwa warit så dumma, att I läten höra er röst, just då I kommen till roten af den stora björken, som wexer bredwid ladan, i hwilken han war. — Om han skulle hafwa fått så mycket pris, som han förtjenar, så skulle han hafwa blifwit glad deröfwer. Han skulle säkert genom sitt arbete hafwa förtjenat mycket, om han icke skulle hafwa warit lat. Jag skulle gerna köpa dessa böcker, om jag skulle hafwa penningar.

Korppi ja Kettu.

Korppi, joka oli varastanut juuston, lenti korkean puun latvaan syömään sitä. Juuri kun alkoi, juoksi kettu puun ohitse ja havaitsi puussa istuvan korpin. Hänen mielensä rupesi tekemään korpin juustoa. Hän juoksi puun juurelle ja sanoi korpille: ”oi korppi! en ole koskaan nähnyt lintua, jolla olisi ollut niin koreat höyhenet ja niin kaunis kasvanto, kuin sinulla on; jos sinulla olisi yhtä korea äänikin laulamaan, niin muut linnut varmaan olisivat ruunanneet sinun kuninkaaksensa.” Tästä ketun ylistyksestä tuli korppi niin iloiseksi, että hän tahtoi antaa’ kuulla’ korean äänensä. Mutta, kun hän avasi nokkansa, putosi juusto maahan, ja kettu söi sen suuhunsa ja nauroi tyhmälle korpille.

100.

Om icke grodngarne skulle hafwa qväkt i ån, skulle icke kråkan hafwa suttit på åsluttningen och passat på, till deß de skulle komma upp ur watten. Jag skulle icke hafwa blifwit wred, om du icke skulle hafwa smädat mig. Grodan, som slapp lös, hoppade bakom den store stenen, som är på ängen, men kom åter fram (esiin) bakifrån stenen. Gossen, som hoppade från taket till marken, slog bakdelen af sitt hufwud så illa mot en sten (kiveen), att han blef sjuk; och hans föräldrar trodde icke ens mer, att han någonsin skulle blifwa frisk. Orkar du hoppa öfwer den här bäcken? Mannen skulle hafwa släppt den elaka gossen lös, om denne icke skulle hafwa begynt smäda honom.

Sammakko ja Vares.

Sammakko kurisi joessa. Kun vares tämän kuuli, tahtoi hän sitä kiinni ottaa' ja asettui joen äyräälle, jossa vahti, vartioitsi niin kauan, kunnes sai sammakon kiinni. Tämä rupesi rukoilemaan varesta, että se hänen irti laskisi, mutta vares ei kuullut sammakon rukoilemista, eikä laskenut häntä irti. Sammakko rupesi silloin kiittämään varesta ja sanoi: "ah, kuinka kauniit housut sinulla jalassa ovat!" Varekselle tuli hyvä mieli, kun sammakko häntä kiitti, jonka tähden sanoi: "tahdotko nähdä", miten takaa ovat vielä kauniimmat?" Kun se tämän sanoi, pääsi sammakko irti ja hyppäsi jokeen. Siellä alkoi hän varesta soimata' ja sanoi: "Vareksella vanhat housut." Vares olisi kyllä ottanut sammakon vielä kiinni, vaan ei saanut enää käteensä.

101.

Om den fattige mannen, som bor i den der lilla kottan, icke skulle låna oupphörligt, utan försöka att lefwa genom slitigt arbete, skulle han icke hafwa blifwit fattig. Om icke skräddaren och skomakaren skulle lefwa i strid sinsemellan, skulle skomakaren, som är fattig, täckas låna af skräddaren, som är rik. Om icke barnet skulle hafwa waknat, skulle det icke hafwa beghut gråta. Om gossen skulle kasta fadrens nya i ån, skulle denne blifwa vred. Gubben och gossarne kommo sinsemellan i twist till följje deraf, att gossarne, hwilka hoppade kring den sotswande gubben, wäckte honom.

Koettaisin lainata' naapuriltani, jos vaan kehtaisin; mutta kun jo kauan olemme eläneet riidassa keskenämme, en kehtaa' mennä hänen luoksensa pyytämään rahaa lainaksi. Lapsi, joka makaa toisessa kamarissa, ei heräisi herä'ämistensä, jollei hän olisi sairas. Pieni poika, joka istui joen äyräällä ja nakkasi kiviä jokeen, olisi pudonnut veteen, jollei hänen äitinsä, joka istui hänen takanansa, olisi vahtinut häntä. Jollet herätä' ukkoa, hän ei koskaan enää herää'.

102.

Bor någon människa i det der huset? Der bor ingen. Har du sett någon häst på ängen? Ingen. Har någon varit här? Ingen. Om hwad talade de der männen, som stodo på åbron? Om ingenting. Säljer du din gode häst åt någon? Ät ingen, men om jag skulle sälja den åt någon, så skulle jag sälja den åt dig. Hwart ämnar du nu gå? Ingenstädes, men om någon söker mig, så får du säga, att jag har gått till prestgården. Har du hört

något om den saken, om hwilken jag i går talade med dig? Icke just någonting. Säkert har du dock hört någonting? Nej, men om jag någongång får höra någonting derom, skall jag tillkännagifwa det åt dig. Här war i går en wis handelman från staden, som sade att han hade fått weta något derom, men han wille icke säga det. Swarföre hade han kommit hit? För ingenting. Swar och en har jin (egen) orsak.

Oletko mitään uutta kuullut? Ei mitään. Toki joutain. Ei. Onko kukaan käynyt täällä? Ei kukaan. Jos joku hakee minua, niin saat sanoa', että tulen heti kotia. Kenen tuo vanha ruuhi on? Ei kenenkään. Jos joskus saat nähdä' pois juosneen koirani, olisi hyvä, jos sanoisit minulle; jokainen, joka on nähnyt sen, kyllä heti tuntee sen. Sillä ovat korvat niin pitkät, ett'ei milläkään koiralla ole niin pitkät korvat. Kuka tuossa talossa asuu? Siinä asuu eräs vanha mies, joka jo kauan on siellä asunut, mutta ei kenkään varmaan tiedä', mistä hän on tullut, eikä myöskään mikä mies hän on.

103.

Jag har aldrig ätit så här smakliga ägg. Jag will gifwa tre ägg åt skräddarens sedesamma barn, men åt skomakarens barn ger jag icke ägg, ty de hafwa ingen hyfsning. Ett så sedesamt barn, som denne lille gosse är, har jag aldrig sett. I Finland finnas många prydliga skogsmarker, många blåa sjerdar och många wackra forssar. Så der prydliga tallar har jag aldrig förut sett, men några så här ljusa björkar finnas i vår trädgård just bakom bygnaden. Då dagen gryr, sjunga fåglarne, hwilka sitta i träden, som omgifwa det wackra träsket och glädja sig öfwer gryningens ljus.

Niin makeata leipää, kuin se oli, jonka äitini leipoi, en ole' missään syönyt. Näin siveitä lapsia en ole' koskaan nähnyt. Noin soreita kuusia ei ole' meidän metsässämme. Tässä miehessä ei ole' mitään siveyttä siitä syystä, ett'eivät hänen vanhempansa olleet siveitä ihmisiä. Suomen saloissa on paljon soreita koivuja, kuusia ja mäntyjä. Kaikki metsot ovat mustia, ja muutamat hanhet ovat valkeita, mutta eivät kaikki. Linnut visertelivät koitteen valossa, ja myöskin puut, jotka ympäröivät järveä, rupeevat humisemaan, kun aamu koittaa.

104.

Då min fader köpte nötter från staden, gaf han några åt mig, och de woro mycket smakliga. Har du ännu gifwit mat åt de små lammen, hwilka icke kunna gå på bete. I denna hamn wexer mycket säf, men i alla hamnar wexer icke säf. Fadren beundrar barnens fång, hwaraf han har mycket glädje. Wärdinnorna hafwa mycket bekymmer, då fremmande komma till gården. Sag kan icke förstå, af hwilken orsak denna bys husbönder lefwa i strid med den andra bys husbönder, ehuru de hafwa godt förstånd.

Kylän isännillä ja emännillä on paljon huolta siitä, että sudet ovat syöneet heidän lampaitsansa ja karitsoitansa. Suomessa on paljon hyviä haminoita, joihin laivat ja muut purret saavat purjehtia', kun on kova myrsky merellä; mutta muutamissa huonoissa haminoissa kasvaa kahilaa siitä syystä, että ne ovat aivan matalat. Oletko koskaan kuullut näiden pienten lasten laulantaa? se on aivan hupainen kuulla'. En tunne' tämän kylän isäntiä ja emäntiä, kun en koskaan ole' heitä nähnyt. Tuo pieni poika ihastelee noita pähkinöitä, jotka hän on saanut enoltansa, joka eilen tuli tänne kaupungista. Pie-

ni poika ei voi ymmärtää' läksyänsä, vaikka hänellä kyllä on hyvä ymmärrys.

105.

Kyrkklockornas ljud höres hit från byn, ehuru kyrkan icke synes. I Finland finnas fiskrika sjöar, blomrika och hörika ängar samt fruktbara åkrar. Jag har icke sett så friska barn, som dessa äro, men större har jag nog sett. Har du förut hört något om de frigiffa och riktbara män, om hvilka du har läst från denna nöjsamma bok. Den björnen, hwilken den ljuslette mannen i går sköt i skogen, war af största art.

Isälläni on heinäviä ja kukkaisia niittyjä sekä viljavia peltoja. Niistä hän syksyllä sai hyvän viljan. Käen ääni kuuluu tänne metsästä, joka on pellon takana. Tästä kirjasta olen lukenut sotaisista ja kuuluista kuninkaista, joista sinä et ole' kuullut mitään. Suomen järvet ovat kauniita ja kalaisia. Tämä mustan verevä mies on pahinta laatua.

106.

Finlands klara blåa sjöar glindra i grönningens ljus, och deß skogar genljuda af fåglarnes sång; långt borta i skogsmarken galar göken; herdeflickan (paimentyttö) upphöjer sin brudgums ljuslighet; herdarnes spelande ljuder i mina öron och i ödemarken låta korna sina klockor klinga. Allt, som anda har, jublar öfver naturens ljuslighet. För den skull må äfwen min klara röst ljuda till den Guds pris och beröm, som skapat allt. O huru skönt och ljusligt wårt Finland är!

Suomen Salossa.

Honkaen keskellä mökkini seisoo

Suomeni soreassa salossa,

Honkaen väliltä siintävä selkä

Vilkkuvi *) koittehen valossa.

Hoi laari, laa!

Kaiku' mun saloni, Suomeni maa!

Kaukana käkönen korvessa kukkuu,

Sulhonsa suloutta ylistää,

Paimenten soitanto' laitumen tieltä

Ääntänsä korviini vilistää.

Hoi laari, laa!

Kaiku' mun saloni, Suomeni maa!

Omanpa henkeni kieltä ne puhuu,

Honkaen humina ja luonto muu.

Itse en sydäntä hillitä' taida';

Riemusta soikohon raikas suu:

Hoi laari, laa!

Kaiku' mun saloni, Suomeni maa!

Yrjö Koskinen.

*) -vi i ft. f. 3:dje person sing. ändelse.

107.

Stjepet, hwiffet få snabbt seglar in i hamnen, hemtar från utlandet allahanda waror, såsom (niin-kuin) salt, jern, friska äppel, nötter o. s. w. Nu komma alla båtar till sina landningsplatser, emedan det är en hård storm. Wid vår strand finnas goda båthamnar. Då drengarne hafwa slagit höet med sina hwasfa liar, utbreda de det med sina

räffor, och, då det torfat, bära de det torra höet i ladorna. På ängen, hwarest wi räffa, wera icke lingen, men i skogen finnes mycket lingen.

Toisen talon isännällä ovat vikkelat hevokset, jotka juoksevat yhtä vikkelaesti kuin vikkelin eläin. Rengit tekevät itsellensä haravoita, joilla he kesällä haravoitsevat heiniä niityllä, jotka he ovat niittäneet terävillä viikkateillansa. Laiva, joka purjehtii purjehtimistansa, tulee viimein satamaan ja tuo kauppiaalle tavaroita. Oletko koskaan syönyt näin makeita omenoita ja pähkinöitä, kuin nämät ovat, jotka saimme sedältämme, kun hän tuli kaupungista. Suomen rannalla on niin paljon hyviä satamoita ja valkamoita, ett'en itsekään niitä kaikkia tunne'. Suomen soreissa saloissa kasvaa paljon puoloja. Ylpeä mies ylistää itseänsä, mutta nöyrä mies ei puhu mitään itsestensä.

108.

De forne Finnarne benämnde sin sjögud Ahti. Ahti lefde i wattnet och war wattnets, fiskefarnes och sjöfåglarnes konung. Anden, som döf ned i wattnet, war af hans underfäter; de stora gäddorna som åto de mindre fiskefarnes, erkände honom såsom sin konung. — För fiskefaren, som rodde på träsket, inträffade den olyckan, att han fällde den ena (toise) tullen i wattnet. Han utsträckte sin hand och wille taga upp den, men, emedan den war af murket träd, sjönk den genast till botten. Till hans lycka (Hänen onneksensa) träffade en träbit wara i båten; af den täljde han åt sig (itsellensä) en ny tulle, så att han kunde ro hem.

Paimen ja Ahti.

Jo'en rannalla veistelevä paimen pudotti veitsensä jokeen. Veitsi heti upposi pohjaan. Kun hän nyt rupesi vahinkoansa itkemään, kuuli Ahti sen, ui hänen luoksensa, sukelsi vikkellästi pohjaan ja toi sieltä kultaveitsen paimenelle. "Ei se se ollut", sanoi paimen, ja Ahti sukelsi toistamiseen pohjaan, josta toi hopeaveitsen. Kun ei paimen sitäkään omistanut, sukelsi Ahti kolmannesti pohjaan ja toi nyt viimeinkin oikean veitsen, jonka paimen ilolla omaksensa tunnusti. Ahti kiitti paimenen rehellisyyttä ja antoi hänelle kaikki kolme veistä. Tästä asiasta saivat toiset paimenet tietoa. Niin muutama toinen paimen ajatteli: "miksi ei minullekin voisi yhtä onnellisesti sattua." Hän meni sen tähden jo'en äyräälle, nakkasi veitsensä jokeen ja rupesi itkemään vahinkoansa. Ahti toi taas kultaveitsen jo'esta ja kysyi: "tätäkö itket?" "Aivan sitä", vastasi paimen, oikasi kätensä ja tahtoi ottaa' sen. Mutta Ahti ei antanutkaan sitä, ui pois vaan, josta paimen kadotti oman veitsensä.

Rehellisyys maan perii.

109.

Jag har knappt någonsin (koskaan) sett en så snabb häst som denna; men starkare hästar har jag ofta sett. Jag har lika goda skidor som du; men du har ej lika goda skid-skor som jag. Knappt något land har lika mycket fjöar som Finland; men mångt land har hörikare ängar och fruktbarare åkrar. Jag har oftare varit i staden än du; men min broder har varit der allra oftast. Jag kan tälja bättre trähästar än vår nya dräng, men han kan göra bättre räfsor än jag; eljest skulle han vara en dålig dräng. På bor-

det finnes bättre papper än i bordslådan. Jag har aldrig känt redligare män än denne gosses morbroder. Den fromme mannen har aldrig hatat andra menniskor än den mannen, som bor i den der kjojan, och som är den här traktens största tjuf. Jag älskar icke andra menniskor lika mycket, som min fader och min moder. Bonden fick lika stora potäter som barnhufwun.

Tuskin olen koskaan nähnyt suurempaa joukkoa ihmisiä kuin tämän. En ole' koskaan oleskellut kauimmassa seudussa kuin tässä. Kyllä minä usein olen asunut kylmemmissä huoneissa kuin näissä, mutta niin kylmissä huoneissa kuin ne, joissa sinä asut, en ole' koskaan asunut. Tämä hevonen on parempi kuin tuo; mutta papin hevonen on paras. Aivan usein olen nähnyt pitempiä miehiä kuin tämän, ja vielä useammin olen nähnyt väkevämpiä. Tässä laatikossa on parempia tikkuja kuin tuossa. Sedällä on suurempi talo kuin enolla; mutta kuitenkin rakastan enoa yhtä paljon kuin setää. Kyllä minä usein olen saanut yhtä suuria potaattia kuin nauriita, mutta en ole' koskaan saanut niin suuria kuin lapsen-päät.

110.

Intet djur är listigare än räfwen, detsföre är den äfwen rhyftbar för sin listighet. Ingen menniska har intrigerat mera än vår sockens länsman; men han är äfwen af de slugaste män och finner alltid råd. Deras är följden den, att alla bönder hata honom mera än någon annan. Har du någonsin sett rådigare män än denne? Till hwad råder du mig? Jag råder dig (till) att följa denne mannen till staden; der finnas bättre böcker än dessa. Du är längre än jag, ehuru jag är äldre än du. Hunden är större än fatten, men fatten är bedrägligare än hunden. Hästen

är större än björnen, men björnen är starkare än hästen. Rosworna äro oftast större än potäterna, men likväl har jag stundom fått större potäter än roswor.

Suutari on räätäliä kavalampi, mutta räätäli on suutaria rehellisempi. Kavaluudellansa on tämä mies tehnyt paljon ihmisiä onnettomiksi, josta syystä kaikki häntä vihaavat enemmän kuin ketään muuta ihmistä. Tämä mies, joka on veljeänsä viekkaampi, keksii aina neuvoja. Tämä koulu-poika on kaikkia toveriansa neuvokkaampi, mutta hän usein neuvoa heitä tekemään pahaa, josta on se seuraus, etteivät opettajat rakasta häntä yhtä paljon kuin hänen toveriansa. Sen sai hänen isänsä tietää, kun hän seurasi häntä kouluun syksyllä, ja suuttui siitä paljon. Isä on uudesta pellostansa saanut parempia potaattia kuin nauriita. Täällä on enemmän ohria kuin rukiita, mutta kaikkien enimmäin täällä on kauroja.

111.

Min broder, som har varit sjuå hela året, blir sämre år från år. Gossarne gå i skola åtta månader och en vecka; tre månader och tre veckor äro de hos sina föräldrar. Jag går snöade det hela dagen, men icke hela dygnet. Sägaren dröjde ett helt dygn i skogen. Denne man var på sin tid en duglig soldat, men nu är han redan gammal, så att han icke mer duger till soldat. Därföre får han nu bo hos mig hela året om. Ehuru han är så gammal, går han i arbete hvarje dag. Gossen var flitig hela tiden, som fadren var borta. Jag har hela hösten hemtat watten från brunnen hwarannan (= hvarje annan) dag, så att jag nu gör det sista gången. Jag har redan i min tur varit till byn, så att du i din tur nu får gå dit.

Montako vuotta olet koulua käynyt? Olen jo käynyt neljä vuotta, mutta nuorempi veljeni ei ole käynyt kuin yhden vaan. Kauanko isänne on ollut poissa? Hän on ollut ulkomailla yhden vuosikauden, seitsemän kuukautta ja kolme viikkoa. Koko tämän ajan olemme asuneet kaupungissa; ainoastaan välisti olemme käyneet maalla, jossa isälläni on talo. Eikö teidän setänne ole koskaan käynyt teidän luonanne. On hän kerran käynyt; hän on aivan kelvollinen mies. Kenen luona te asutte täällä kaupungissa? Asumme kaupungin rikkaimman kauppiaan luona. Kauanko olette asuneet hänen luonansa, koko vuodenko? Olemme asuneet hänen luonansa ainoastaan kolme vuorokautta. Viipyykö isänne kauan ulkomailla? Hän viipyy siellä kaksi vuotta. Kirjoittaako hän usein kotia? Hän kirjoittaa joka toinen viikko. Kävin eilen kaupungissa ensimmäisen kerran, mutta en käynyt siellä viimeistä kertaa. Tämä mies on aikansa ollut kelvollinen työmies, mutta nyt hän vuodesta vuoteen tulee kivulloisemmaksi, ett'ei enää jaksa yhtäkään työtä tehdä'.

112.

Matts har nu wistats i staden såsom tjenare två år. Hos hwem tjenar han der? Han tjenar hos vår äldsta broder, hwilken är der i egenkap af prest. Ännar han stanna qwar i staden såsom tjenare? Jo, men han ämnar lämna sin förra tjenst och gå i tjenst hos en annan. Barnet war hela aftonen sorgset, men jag wet ej hwaraf deß sorg har kommit. Den rike köpmannen förblef sorglös, ehuru hans son war en dugtig slöfjare. Den som slöfjer, då han är ung, han får sörja, då han är gammal. Jag qwarlemnar denna bok hit till ett minne af mig (minun muistokseni). Denna kyrka står såsom ett waraktigt minne af den

rife föpmannen, som byggde den. Sag anser denna bok bättre än den, hwilken jag i går köpte.

Talonpoika, joka eilen lähti kaupunkiin, jäi sinne makaamaan kipeäksi. Kipeänä ei ihminen jaksa' työtä tehdä'. Minulta jäi kirjani toverini luo, kun kävin hänen luonansa. Pidän Mikkoa hyvänä lapsena. Pysykö hän vielä surullisena, vaikka hänen vanhempansa ovat tulleet kotia? Ei, kyllä hän nyt on iloinen. Sedällämme on paljon surua vanhimmasta pojastansa, joka ei viitsi' lukea läksyjänsä, vaan istuu laiskana kamarissa. Kun enomme lähti ulkomaille, hän jätti tämän kirjan meille muistoksensa. Veljeni nuorin poika, joka on palveliana kaupungissa, aikoo jättää' palveluksensa ja tulla' kotia, mutta hänen vanhempi veljensä, joka palvelee rikkaalla kauppialla, pysyy vielä kaupungissa, koska hän katsoo palvelus-paikkaansa paremmaksi, kuin mitään muuta. Jos minä asuisin kaupungissa, jäisin minäkin kauppiaan palvelukseen, sillä minä olen aina luullut hänen hyväksi mieheksi. Vanha akka tuossa mökissä, jolla ennen köyhänä oli niin paljon huolta, istuu nyt suruttomana mökissänsä, kun on häneltä saanut apua, että on voinut rakentaa' itsellensä mökin ja myös pienen läävän sekä ostaa' lehmän. Sen tähden onkin hänen muistonsa oleva pysyväinen näillä seuduilla.

113.

Min fader fick en god affastning af sina äfrar denna höft, men af ängarne fick han en dålig affastning. Sag begaf mig om onsdagen till staden, dröjde hela torsdagen och fredagen der och kom om lördagen tillbaka. Sista juldagen, som war på en måndag, war jag första gången i kyrkan. Andradag jul war jag icke i kyrkan, emedan wädret då war

mycket kallt, men nyårsdagen var jag åter i kyrkan. För-
 lidne höst, den tiden, då fjöarne redan hade tillfrusit, men
 snön ännu icke var på marken, köpte min fader åt mig skrid-
 skor, med hvilka jag skred på isen i andra gossars sällskap.
 I går och i förgår snöade det hela dagen, men i dag är
 det vackert väder, och det wore bra, om vädret afwen i
 morgon skulle vara vackert, ty då hafwa wi ämnat besöka
 vår granne, som bor wid kyrkan.

Naapurimme, joka on oleskellut ulkomailla monta
 vuotta, tuli tänä vuonna kotia, pääsiäisen aikana. Yli-
 huomenna ai'on käydä' hänen luonansa, jos ilma on ko-
 reata, mutta, kun tänä kesänä on satanut niin paljon
 vettä, pelkään että silloinkin sataa, ett'en voi käydä' hä-
 nen luonansa. Menneenä kesänä ei satanut niin paljon
 kuin tänä kesänä. Pääsiäisenä ja loppiaisena saamme
 käydä' maalla vanhempamme luona. Tänään on satanut
 koko päivän, ett'eivät lapset ole' voineet yhtään olla' pi-
 halla, mutta huomenna, jos on korea ilma, lapset saavat
 koko päivän leikittellä' pihalla. Ukko, joka asuu tuossa
 mökissä järven rannalla, on aina käynyt joka sunnuntai
 kirkossa myöskin talvella, vaikka hän jo on vanhoilla
 päivillä, mutta menneenä talvena hän ei enää käynyt
 yhtään kertaa kirkossa. Hän nä'et ei enää jaksanut sitä
 tehdä'.

114.

Den gamle gubben, som dog i går, har varit sjuklig
 hela sin lifstid. Gossen läste sin lexa inom en timme, ehuru
 den var mycket lång. Jag har läst på min lexa hela
 timmen, men har ännu icke kommit ända till slutet. Han
 har arbetat från sin lefnads början till dess slut, men han
 har ända icke blifwit rik, ty han har haft många olyckor.
 Han har utstått mödor från sin lefnads början till sin död,

derföre prifjar jag honom nu lycklig, då han har slutat sitt mödosamma lif. Fiskaren har haft mycket besvär för denne gosses skull, ty han har varit elak ända från sin lefnads början; men till slut blef han likväl en duglig gosse. Jag gör detta arbete inom ett ögonblick.

Viivyin kaupungissa loppiaisesta asti pääsiäiseen saakka. Olin siellä enoni tykönä, joka oli kipeänä koko ajan; muuten hän on ollutkin kivulloinen koko elinkautensa. Lapsi, joka oli ollut kivulloinen elämänsä alusta asti, on nyt päättänyt vaivaloiset päivänsä. Vaikka hän oli niin kivulloinen, hän kuitenkin aina oli hyvä lapsi elämän loppuunsa saakka. Lopuksi hän tuli niin kipeäksi, ettei enää yhtään voinut seisoa' jaloillansa, makasi vaan. Niin kipeänä hän oli neljä kuukautta. Ei hän kuitenkaan nurkunut, eikä itkenyt, vaan oli aina vaiti. Kalja on loppunut tuopista. **Silmänräpäyksellä** tuon enemmän kaljaa. Yhtenä tuntina minä voin lukea' kaksi läksyä, jos olen aivan ahkera koko tunnin. Olen nyt jo kirjan lopussa.

115.

Jag har icke sett honom på fem år. På tio år har jag icke sett en sådan storm, som den var, genom hwilken det nya ängfartyget i går led skeppsbrott. Jag har icke haft tid till att besöka dig på tre veckor, emedan jag under hela denna tid icke varit ledig en enda gång. Jag har aldrig sett en sådan människa, som under hela sin lifstid icke skulle hafwa skrattat, ej heller gråtit. En sådan här bok har jag ej sett på tre år. En sådan der lag har ingen i hela denna by fått på tio år.

En ole' moneen aikaan joutanut käymään isäni luona, sillä minä en ole' koko kesänä ollut joutilaana tuskin yhtäkään kertaa. Olen tuskin koskaan nähnyt semmoista höyry-laivaa, jommainen se oli, joka eilis-päivän myrskyn kautta joutui haaksi-rikkoon. Kauppias, jonka tämä haaksi oli, joutui siitä haaksi-rikosta suureen vahinkoon. En ole' tämmöistä leipää moneen päivään syönyt. Viivyin setäni tykönä kauan aikaa, mutta en viipynyt koko kesää. Tuommoista työtä en ole' tehnyt viiteen vuoteen.

116.

Vår dreng begaf sig på fiske för hela weckan. Männerna, som begäfwö sig till sjön för notdragning, kommo dit till aftonen. Fadren, som i går reste till staden, för att köpa julgäfwor åt oss, lofwade att komma hem till denna afton. Modren gaf åt drengarne, hwilka begäfwö sig till nätutfättning, wägkost för ett dygn. Våra bröder, hwilka gå i skola i Helsingfors, få komma hem till påskten. Pigorna, hwilka hafwa syßlat med qwastrisbrytning hela dagen, återwände hem till qwällen. Skomakarens arbete räcker många dagar. Gumman, som i dag sålde badqwastrar, har icke mat till julen.

En nyt ole' ollut kalassa moneen aikaan, mutta huomenna ai'on veljeni kanssa lähteä' kalaan kolmeksi vuorokaudeksi, ja olemme sentähden ottaneet paljon evästä mukaamme. Kalastaja, joka eilis-aamuna meni nuotalle, lupasi viipyä' nuotalla ainoasti yhden päivän, vaan hän ei palannutkaan eilis-illaksi. Minä olisin huollissani veljestäni, jonka hän otti mukaansa, mutta isä sanoo, että he sentähden viiptyvät niin kauan, että he saavat paljon kaloja. Se on hyvä, että heillä on muassansa evästä moneksi päiväksi. Sisaremme, jotka piikojen

muassa menivät vastakseen, aikoivat viipyä' kolme tuntia, mutta jäivät metsään koko päiväksi. Kun palasivat, he toivat kotia niin paljon vastaksia ja luudaksia, että ne vastat ja luudat, joita niistä saamme, kestävät koko vuodeksi. Tuomarille, joka minulle lainasi rahaa viideksi vuodeksi, sanoin: suuri kiitos! Siihen hän vastasi: ei kestä' kiittää'.

117.

Den faderlöse gossen war sjuklig deraf, att han ofta war utan mat, men desja barn, hwilkas föräldrar lefwa, kunna wara sorglösa. Fadren bannade den olydige gossen, hwilken utan lof hade sprungit till skogen. Såsom ung dörmänniskan icke utan sjukdom, men såsom gammal kan hon dö afwen utan sjukdom. Läraren bannade de olydige gossarne, hwilka utan orsak hade råkat i tif sinsemellan. Gossen kunde icke hugga wed utan hya. Min äldsta broder lefwer ett glädjelöft lif, emedan han är alldeles utan wänner.

Opettaja torui laiskaa ja huoletonta poikaa, joka tuli kouluun päivä-kirjatta ja kynättä. Opettaja sanoi, ei ole' luvallista tulla' kouluun kirjoitta. Lupa-ajaksi koulu-pojat lähtevät kotia vanhempainsa tykö. Siellä he elävät sovinnossa, riidatta ja toratta, eivätkä joudu' kertaakaan riitaan keskenänsä. Se on luvatonta, että lapset äitinsä tahi isänsä tiedotta juoksevat pois kotoa metsään, mutta on kyllä luvallista juosta' metsään, jos vanhemmat ovat antaneet lupaa siihen. Vanha setämme, joka niin kauan on asunut meillä, kuoli eilen akka, vaikka hän ei ole' ollut yhtään kipeä ennen. Silloin isämme sanoi:

”Tauditta vanha kuolee,

Tuuletta pöhhö kaatuu.”

118.

Denne man är en bedragare, hwilken många gånger har bedragit mig, men slutligen har han genom sitt bedrägeri råfat i olycka. De der männen äro hwardera sweflöfe män, hwilka jag alls icke fruktar, ehuru min granne ansåg dem för bedragare. Det lilla barnet, i hwilket du i går blef så förtjust, reste sig upprätt från golfwet utan sin moders wetskap, men i det samma föll det omkull, så att barnet stackare stötte sitt hufwud illa mot golfwet, hwaraf det började gråta bittert.

Pukki ja Kettu.

Pukki ja kettu olivat kumpikin syvään kuoppaan pudonneet, josta eivät voineet ylös päästä. Vaan viimein kettu, aina viekas ja kavala, keksi seuraavan neuvon. Se sanoi pukille: ”jo nyt tiedän, kuinka ylös pääsemme?” ”Kuinka?” kysyi pukki. ”Niin”, vastasi kettu, ”että kohoot takajaloillesi pystöön kuopanlaitaa vasten, minä nousen sarvillesi, hyppään siitä ylös ja sitte vedän sinunkin jälkeeni.” Pukki ihastui, kun kuuli sen neuvon ja teki, niinkuin kettu oli pyytänyt. Vaan, kun kettu itse oli päässyt ylös, se ei yhtään huolinut pukista, irvisteli vaan, kun toinen häntä petoksesta soimasi ja sanoi; ”jos sinulla, pukki raukka, olisi mieltä yhtä paljon, kuin partaa, niin semmoiseen kuoppaan et olisi joutunutkaan.”

Hulluilla herrat kyntävät.

119.

Two gosfar, som woro bröder, disputerade en gång, hwilfendera af dem skulle wara starkare. Då de länge hade

disputerat finsemellan, sade den äldre af dem, som redan hade blifwit vred: "här hjälper icke (till) att disputeras, nu slår jag dig, så få wi se, hwilkendera af oss är starkare." Men den yngre af dem fruktade icke, utan sade: "du får slå." Den äldre ämnade då slå sin broder, men i det samma tog hans fader, som just träffade komma till stället, honom i armen och sade: "sy! I elake gossar, om jag ännu en gång ser, att I så här twiſten eremellan, så slår jag er hwardera." Det war mycket illa: att den ene af bröderne wille slå den andre.

Kettu ja Kissa.

Kettu ja kissa inttäſivät keskenänsä, kumpi heistä olisi monikeinollisempi. Kettu sanoi, että hänellä oli kokonainen keinopussi. Tähän kissa vastasi: "minulla on vaan yksi keino." Samassa tuli koira-joukko. Kissa kiipesi puuhun, vaan ketun söivät koirat, kun ei voinut pakoon päästä. Silloin sanoi kissa: "minun yksi keinoni oli parempi, kuin hänen koko keinopussinsa."

Ei kavaluus kauas auta.'

120.

Sopivaisuudesta.

O kuinka hyvä, ihana,
Ja suloinen on olla,
Siinä kuin veljet riidatta
Asumat sovinnolla;
Sill' suosio ja siveys
Rakkaus, rauha, ystävyys
Ilon ja onnen tuovat.

Kuin kaste' kaunis kesällä

Maan kuivan virvoittaapi,

Ja ruohot, kukat kedolla

Kanss' laihot kasvattaapi;

Niin ystävyys ja sovinto

On sydämelle ravinto,

Makea, tarpeellinen.

Myös mielisuosioksensa

Sen puoleen Herra katsoo;

Ja heille siunauksensa

Lupaa, ja antaa' tahtoo,

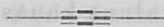
Jo ensin täällä ajassa,

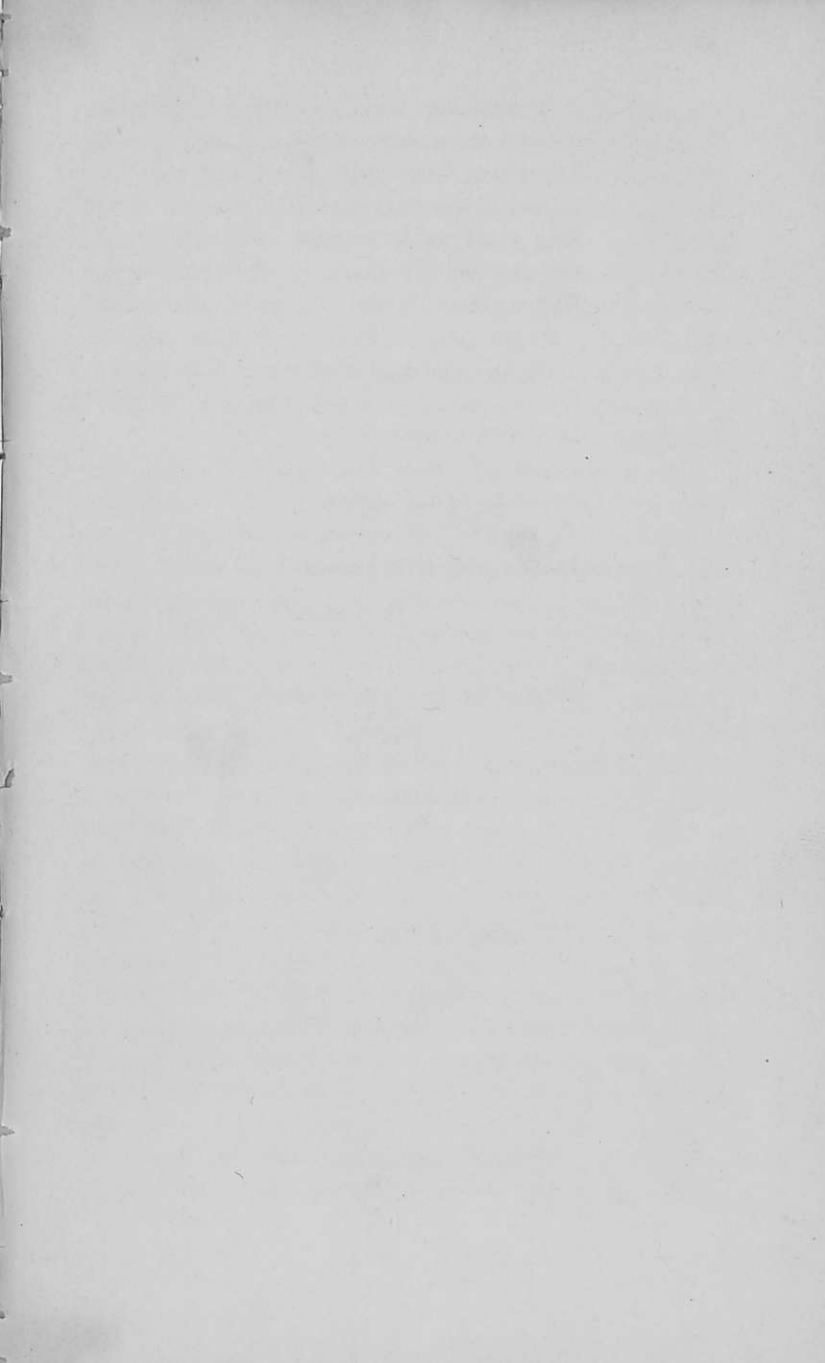
Ja viimein ilon taivaassa

Pyhään veljesten kanssa.

Optatus Lyytinen.

Ensimmäisen luku-vuoden loppu.

Tuon taito kanta-
 Maan tuoma vaimonni
 Ja vaimo, kanta-
 Kappi-talot kanta-
 Niin paimon ja vaimon
 On vaimonni kanta-
 Näkö, kanta-
 ...

Myös vaimonni kanta-
 Sen paimon Niin kanta-
 Ja vaimonni kanta-
 Kappi, ja vaimonni kanta-
 Ja vaimonni kanta-
 Ja vaimonni kanta-
 Pyhästä vaimonni kanta-

Opittava Lyytikä

...

...

...

...

...

...

...

~~314. VII. 62~~

Yanom. kieli. 3.

Swan

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9828

X

